

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

І.О. Грицай, Ю.М. Тарасенко

МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО

**Методичні рекомендації для підготовки
до самостійної та індивідуальної роботи**

*За загальною редакцією
кандидата юридичних наук, доцента
І.О. Грицай*

Дніпро
2018

УДК 342.95
Г 82

*Схвалено науково-методичною радою
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ, протокол №7 від 22.03.2018 р.*

РЕЦЕНЗЕНТИ: **Доненко В.В.**, професор кафедри адміністративного та митного права Університету митної справи та фінансів, доктор юридичних наук, доцент;

Верба І.О., суддя Дніпропетровського окружного адміністративного суду, кандидат юридичних наук.

Грицай І.О. , Тарасенко Ю.М.

Г 82 Міграційне право: Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи / І.О. Грицай, Ю.М. Тарасенко. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 104 с.

Укладачі: **Грицай І.О.**, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Тарасенко Ю.М., викладач кафедри загальноправових дисциплін юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Викладено методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи з тем, передбачених навчальним планом з дисципліни «Міграційне право».

Для студентів та викладачів юридичних закладів вищої освіти.

УДК 342.95

© Автори, 2018
© ДДУВС, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ	6
ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД І СИСТЕМА МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА	12
ТЕМА 2. МІГРАЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН. ДЖЕРЕЛА МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	14
ТЕМА 3. ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ МІГРАЦІЇ ТА МІГРАНТІВ	17
ТЕМА 4. ІНСТИТУТ ЕМІГРАЦІЇ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	20
ТЕМА 5. ІНСТИТУТ ІММІГРАЦІЇ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ	22
ТЕМА 6. ІНСТИТУТ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ ..	25
ТЕМА 7. МІСЦЕ ІНСТИТУТУ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ	27
ТЕМА 8. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ МІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	30
ТЕМА 9. ІНСТИТУТ ПРИТУЛКУ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.БІЖЕНЦІ. ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ	32
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	35
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	36
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ МОДУЛЬНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	37

ВСТУП

Метою дисципліни «Міграційне право» є набуття та поглиблення знань студентів щодо правових основ, сутності та особливостей діяльності стосовно забезпечення міграційних процесів в Україні; формування вмінь та навичок у сфері реалізації міграційного законодавства, правильного тлумачення та реалізації норм міграційного законодавства у практичній діяльності.

Навчальна мета – сприяння становленню сучасного всебічно-розвинутого висококваліфікованого фахівця-юриста, здатного на достатньому рівні репрезентувати у відносинах з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадянами, формувати та розвивати правові знання, уміння аналізувати нормативно-правові акти та інші документи; виробляти навички самостійного аналізу, умінь застосовувати отримані знання при оцінці конкретної ситуації; виробляти настанови на оволодіння професійними вміннями та навичками;

Розвиваюча мета – студенти, як майбутні фахівці-юристи повинні чітко знати положення міграційного права, вміти застосовувати набутий практичний досвід у своїй практичній діяльності;

Виховна мета – формування ціннісних орієнтирів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості; виховання активної громадянської позиції; сприяння усвідомленню ролі та значення юридичної діяльності в розбудові та зміцненні української держави; формування в майбутніх працівників високого рівня правової свідомості та правової культури, професійних та особистісних якостей.

Завдання дисципліни «Міграційне право»: вивчення дисципліни спрямовується на формування знань, вмінь та навичок, які відповідають професійно-кваліфікаційним характеристикам основних посад юриста та завданням, які ставляться перед ними на конкретному етапі розвитку українського суспільства, що передбачає досягнення такого рівня підготовки, при якому він повинен:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1) на понятійному рівні:

основні положення міграційного законодавства України, що регулює статус іноземців та осіб без громадянства, підстави та порядок відповідальності; завдання основних підрозділів у сфері міграції; види заходів, які застосовуються працівниками під час виконання завдань у сфері міграції.

2) на фундаментальному рівні:

особливості змісту суспільних відносин, що виникають у сфері міграції; основні проблеми, які є актуальними у сфері протидії нелегальній міграції; тенденції щодо подальшого розвитку суспільних відносин у сфері міграції, а також напрями реформування у конкретний період часу.

3) на практично-творчому рівні:

систему, структуру та основи організації діяльності підрозділів у сфері міграції; порядок застосування заходів до іноземців та осіб без громадянства; форми взаємодії органів внутрішніх справ з іншими правоохоронними органами, місцевим самоврядуванням та громадськістю; зміст процесуальних документів, які складаються під час діяльності ДМС, МВС у сфері міграції.

вміти:

1) на репродуктивному рівні:

відтворювати основні поняття та категорії, що відображають сутність діяльності у сфері міграції, а також положення міграційного законодавства.

2) на алгоритмічному рівні:

довільно використовувати засвоєні знання для розв'язання типових ситуацій, що виникають під час професійної діяльності у сфері міграції, а також організувати свою діяльність на основі певного алгоритму; складати необхідні документи.

3) на евристичному рівні:

орієнтуватися у процесі зміни професійних завдань та ускладнення оперативної обстановки, знаходити шляхи розв'язання нетипових задач, що виникають під час застосування до іноземців та осіб без громадянства заходів, спілкування з громадянами і правопорушниками міграційного законодавства.

4) на творчому рівні:

переосмислювати наявні знання стосовно нових фактів, адаптувати раніше отриманий досвід до змінних умов та нестандартних ситуацій; варіативно розв'язувати професійні завдання.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ

1. Виконавчий протокол про порядок реалізації Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про реадмісію. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/643_422?test=qY4Mfbtc78fVVvsCUZiO7h8zRHI4KYs80msh8Ie6.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 № 1798-12. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст.56.
4. Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-%D1%80>
5. Деякі питання надання адміністративних послуг у сфері міграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.11.2016 № 770. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/770-2016-%D0%BF>
6. Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1098. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1098-2011-%D0%BF>
7. Європейська конвенція про громадянство від 06.11.1997. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_004
8. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 2-3. Ст. 27.
9. Імплементацийний протокол між Кабінетом Міністрів України та Урядом Чеської Республіки до Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/203_065
10. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.11.2005 № 2747-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст.446.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української УРСР від 07.12.1984 № 80731-10. *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*. 1984. № 51. Ст.1122.
12. Конвенція про статус біженців. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011
13. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-вр. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
14. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

15. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
16. Питання організації виконання Закону України «Про імміграцію»: Указ Президента України від 07.08.2001 року № 596/2001. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/596/2001>
17. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112.
18. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146.
19. Про визначення адміністратора Єдиного державного демографічного реєстру: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 931-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/931-2016-%D1%80>
20. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 № 1110: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.2012 № 70. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/70-2012-%D0%BF>
21. Про громадянство: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
22. Про державне мито: Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 № 7-93. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 13. Ст. 113.
23. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.
24. Про житловий фонд соціального призначення: Закон України від 12.01.2006 № 3334-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 19-20. Ст. 159
25. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-18. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 1. Ст. 1.
26. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 302. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/302-2015-%D0%BF>
27. Про затвердження зразка заяви-анкети для внесення інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: Наказ МВС України від 26.11.2011 №1279. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 101. Ст. 2982.
28. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 28.08.2013 № 825. *Офіційний*

Вісник України. 2013. № 76. Ст. 2853.

29. Про затвердження норм харчування іноземців та осіб без громадянства, що розміщуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, пунктах тимчасового розміщення біженців Державної міграційної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 № 144. *Офіційний Вісник України*. 2015. № 26. Ст. 758.

30. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 360. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 69. Ст. 1923.

31. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 № 751. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 165.

32. Про затвердження Порядку використання безконтактного електронного носія, який імплантовано в паспорт громадянина України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.02.2016 № 104. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 25. Ст. 998.

33. Про затвердження Порядку внесення засобів електронного цифрового підпису до безконтактного електронного носія, що міститься в паспорті громадянина України, та надання послуг електронного цифрового підпису з використанням паспорта громадянина України з імплантованим безконтактним електронним носієм: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 869. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 97. Ст. 3148.

34. Про затвердження Порядку отримання, вилучення з Єдиного державного демографічного реєстру та знищення відцифрованих відбитків пальців рук особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 669. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 97. Ст. 2794.

35. Про затвердження Порядку оформлення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2014 № 289. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 61. Ст. 1686.

36. Про затвердження Порядку оформлення, виготовлення і видачі посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання і технічного опису їх бланків та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2002 № 1983: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2012 № 251. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 75.

37. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 № 150. *Офіційний Вісник України*. 2012. № 17. Ст. 612.

38. Про затвердження Порядку формування квоти імміграції, Поряд-

ку провадження за заявами про надання дозволу на імміграцію і поданнями про його скасування та виконання прийнятих рішень: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2002 № 1983. *Урядовий кур'єр*. 2003. № 7.

39. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 80.

40. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF>

41. Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 207. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1108.

42. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 № 2491-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 41. Ст. 197.

43. Про облік внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 81. Ст. 2296.

44. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179.

45. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 № 1382-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 232.

46. Про схвалення Концепції створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1428-р. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 4. Ст. 245.

47. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.

48. Про утворення територіальних органів Державної міграційної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2011 № 658. *Офіційний Вісник України*. 2011. № 47. Ст. 1902.

49. Угода між Кабінетом Міністрів України і Виконавчою владою Грузії про приймання і передачу осіб (реадмісію), які знаходяться на територіях держав незаконно: Угоду ратифіковано Законом від 17.03.2004 № 1608-IV. *Офіційний Вісник України*. 2004. № 32. Ст. 2204.

50. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Королівства Данія про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 21.05.2008 № 291-VI. *Офіційний Вісник України*. 2008. № 92. Ст. 3038.

51. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Ісландії про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 08.04.2015 № 299-VIII.

Офіційний Вісник України. 2016. № 25. Ст. 1016.

52. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Норвегія про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 06.07.2011 № 3591-VI. *Офіційний Вісник України*. 2011. № 77. Ст. 2875.

53. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Болгарія про приймання та передачу осіб, що перебувають на територіях обох держав нелегально: Угоду ратифіковано Законом від 07.03.2002 № 3107-III. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/100_058

54. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Узбекистан про приймання та передачу осіб, які перебувають на території держав нелегально: Угоду ратифіковано Законом від 13.09.2001 № 2688-III. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/860_026

55. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про реадмісію. *Офіційний Вісник України*. 2013. № 73. Ст. 2727.

56. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 04.07.2006 № 27-V. *Офіційний Вісник України*. 2008. № 88. Ст. 2969.

57. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Туркменистану про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 10.01.2002 № 2935-III. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/795_703

58. Угода між Україною і Киргизькою Республікою про спрощений порядок зміни громадянства громадянами України, які постійно проживають у Киргизькій Республіці, та громадянами Киргизької Республіки, які постійно проживають в Україні, і запобігання випадкам безгромадянства та подвійного громадянства: Угоду ратифіковано Законом від 20.11.2003 № 1319-IV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/417_025.

59. Угода між Україною і Республікою Білорусь про спрощений порядок зміни громадянства громадянами України, які постійно проживають в Республіці Білорусь, і громадянами Республіки Білорусь, які постійно проживають в Україні: Угоду ратифіковано Законом від 21.10.1999 № 1186-XIV. *Офіційний Вісник України*. 2013. № 21. Ст. 734.

60. Угода між Україною і Республікою Таджикистан про спрощений порядок зміни громадянства громадянами України, які постійно проживають в Республіці Таджикистан, і громадянами Республіки Таджикистан, які постійно проживають в Україні: Угоду ратифіковано Законом від 11.07.2002 № 115-IV. *Офіційний Вісник України*. 2004. № 12. Ст. 796.

61. Угода між Урядом України і Урядом Латвійської Республіки про передачу і приймання осіб: Угоду ратифіковано Законом від 10.02.1998 № 107/98-ВР. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/428_006.

62. Угода між Урядом України і Урядом Республіки Молдова про приймання та передачу осіб через українсько-молдовський державний кордон: Угоду ратифіковано Законом від 11.09.1998 № 105-XIV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/498_032

63. Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про передачу і прийом осіб через спільний державний кордон. *Офіційний Вісник України*. 2006. № 43. Ст. 2919.

64. Угода між Урядом України і Урядом Угорської Республіки про передачу і прийом осіб через спільний державний кордон. *Офіційний Вісник України*. 2006. № 42. Ст. 2838.

65. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.

66. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.

Інтернет-ресурси:

<http://www.president.gov.ua/> - Офіційний сайт Президента України;

<http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України;

<http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал Кабінету Міністрів України;

<http://reyestr.court.gov.ua> – Офіційний сайт єдиного державного реєстру судових рішень України";

<http://www.rada.kiev.ua/laws/pravo/all/sites.htm> – перелік серверів державних органів на сайті Верховної Ради України;

<http://www.scourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховного Суду України;

<http://www.minjust.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства юстиції України;

<http://www.constcourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Конституційного Суду України;

<https://dmsu.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної міграційної служби України.

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД І СИСТЕМА МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА

Семінарське заняття – 2 год.

Підготувати презентації:

1. Місце міграційного права України в системі національного права України.
2. Системно-структурна характеристика міграційного права України. Інститути міграційного права України. Норми міграційного права України (поняття, форми виразу, юридичні властивості), їх класифікація. Міграційно-правові відносини, їх види, суб'єкти і об'єкти.

Скласти схеми:

- ✓ Міграційні процеси у світі.
- ✓ Історія становлення міграційного права.
- ✓ Завдання міграційного права.
- ✓ Нормативно-правова база функціонування юридичної клініки.
- ✓ Зв'язок міграційного права з іншими галузями права.
- ✓ Функції міграційного права.
- ✓ Принципи (загальні засади) міграційного права.
- ✓ Структура міграційного права.

Тематика рефератів:

- *«Актуальність вивчення міграційного права в сучасних умовах глобалізації».*
- *«Предмет, об'єкт та структура міграційного права як галузі права».*
- *«Основні цілі та функції міграційного права».*
- *«Теоретико-методологічні засади та концептуальні підходи міграційного права»*
- *«Термінологічно-понятійний інструмент міграційного права як галузі права»*

Вирішіть тестові завдання:

1. Елементами системи міграційного права є:

- а) міграційно-правові норми;
- б) міграційні потоки;
- в) наука міграційного права;
- г) інститути та надінститути міграційного права;
- д) показники міграції.

2. Сукупність правових норм, що регулюють самостійний вид якісно однорідних суспільних відносин (або їх окремі елементи) в межах предмета мі-

граційного права – це:

- а) міграційно-правові інститути;
- б) міграційно-правові норми;
- в) предмет міграційного права;
- г) міграційно-правові відносини;
- д) метод міграційного права.

3. Міграційно-правові інститути бувають:

- а) внутрішні та зовнішні;
- б) внутрішні та змішані;
- в) однорідні та змішані;
- г) прості та надскладні;
- д) імперативні та диспозитивні.

4. Внутрішніми інститутами міграційного права не є:

- а) інститут імміграції;
- б) інститут еміграції;
- в) інститут свободи пересування по території України;
- г) інститут повернення репресованих осіб;
- д) інститут екстрадиції.

5. Змішаними інститутами міграційного права є:

- а) інститут повернення репресованих осіб;
- б) інститут еміграції;
- в) інститут імміграції;
- г) інститут видачі фізичних осіб;
- д) немає правильної відповіді.

6. До внутрішнього інституту міграційного права не відноситься:

- а) інститут імміграції;
- б) інститут еміграції;
- в) інститут видачі фізичних осіб;
- г) інститут свободи пересування по території України;
- д) інститут повернення репресованих осіб.

7. Міграційно-правові інститути розрізняються:

- а) за змістом, структурою, методами і завданнями правового регулювання;
- б) лише за змістом;
- в) за методом правового регулювання;
- г) за структурою;
- д) лише за завданням.

8. До простих інститутів міграційного права України належить:

- а) інститут юридичної відповідальності;
- б) інститут міграційних правопорушень;
- в) інститут інститут усиновлення;
- г) інститут сприяння єдності сімей біженців;
- д) інститут міжнародних міграційних процесів.

9. Норми міграційно-правових інститутів відрізняються між собою:

- а) територією дії;
- б) ступенем визначеності;
- в) ступенем чіткості правових приписів;
- г) призначенням у механізмі правового регулювання та іншими ознаками;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

10. Система норм, котрі пов'язують суб'єкти міграційного права у їхніх відносинах між собою щодо врегулювання статусу особи під час і в результаті переміщення, а також впорядкування самих міграційних процесів – це:

- а) міграційне право як наука;
- б) система міграційного права;
- в) інститут міграційного права;
- г) міграційно-правова норма;
- д) міграційне право.

11. Відповідно до предмету міграційного права до принципів прав осіб, які беруть участь у міграційних процесах, належать:

- а) право на громадянство;
- б) право вільно залишати будь-яку країну, включаючи власну;
- в) право повертатися до власної країни;
- г) право залишатися у своїй країні;
- д) варіанти відповідей є правильними.

12. Сукупність принципів, способів, засобів, характерних для реалізації міжнародно-правових та національних норм у галузі міграційного права – це:

- а) міграційне право як галузь права;
- б) міграційне право як наука;
- в) метод міграційного права;
- г) предмет міграційного права;
- д) завдання міграційного права.

13. Із загального методу можна виокремити так особливі специфічно-похідні методи:

- а) політико-правовий метод;
- б) організаційно-правовий метод;

- в) спеціально-правовий метод;
- г) інтегративний метод;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

14. Система впровадження норм міграційного права за допомогою політичних засобів – це:

- а) політико-правовий метод;
- б) організаційно-правовий метод;
- в) спеціальний метод;
- г) правовий метод;
- д) інтегративний метод.

15. Уконституювання норм національного міграційного права, виходячи з історичного розвитку та нагальності внутрішніх потреб щодо регулювання міграцій, а також прийняття організаційних заходів, спрямованих на реалізацію норм міжнародного міграційного права як на рівні окремих держав, так і в міжнародних стосунках – це:

- а) спеціальний метод;
- б) правовий метод;
- в) політичний метод;
- г) організаційно-правовий метод;
- д) інтегративний метод.

16. Метод, який передбачає застосування специфічно-правових засобів впливу на міжнародні відносини і є методом саморегулювання, самоуправління окремих держав, а відтак, має координаційний характер – це:

- а) спеціально-правовий метод;
- б) спеціальний метод;
- в) інтегративний метод;
- г) правовий метод;
- д) організаційно-правовий метод.

17. Метод, що передбачає розгляд міграційного права як цілісної системи, що поєднує норми, інститути як національного, так і міжнародного права і носить наскрізний характер – це:

- а) інтегративний метод;
- б) спеціальний метод;
- в) інтегративний метод;
- г) спеціально-правовий метод;
- д) логіко-правовий метод.

18. Первинним структурним компонентом системи міграційного права є:

- а) метод міграційного права;

- б) предмет міграційного права ;
- в) об'єкт міграційного права;
- г) норма міграційного права;
- д) інститут міграційного права.

19. До конституційно-правових інститутів міграційного права не відноситься:

- а) інститут притулку;
- б) інститут реімміграції;
- в) інститут свободи пересування;
- г) інститут невидачі громадян України;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

20. До конституційно-правових інститутів міграційного права не відноситься:

- а) інститут трудової міграції;
- б) інститут невидачі громадян України;
- в) інститут свободи пересування;
- г) інститут притулку;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

21. До конституційно-правових інститутів міграційного права не відноситься:

- а) інститут невидачі громадян України;
- б) інститут свободи пересування;
- в) інститут притулку;
- г) інститут біженців;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

22. До конституційно-правових інститутів міграційного права не відноситься:

- а) інститут біженців та імміграції;
- б) інститут невидачі громадян України;
- в) інститут свободи пересування;
- г) інститут притулку;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

23. Галузь права, що регулює пересування людини і зміну нею місця проживання або перебування:

- а) конституційне право;
- б) міграційне право;
- в) адміністративне право;
- г) міграційне право як наука;
- д) міграційне право як навчальна дисципліна.

24. Пріоритетними напрямками правового регулювання міграційних процесів України визначено:

- а) сприяння процесу повернення в Україну вихідців з України та їхніх нащадків (дітей, онуків);
- б) повернення (репатріацію) на історичну батьківщину раніше депортованих з території України;
- в) захист соціально-економічних інтересів і прав внутрішньо переміщених осіб;
- г) збереження трудового та інтелектуального потенціалу держави;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

25. Пріоритетними напрямками правового регулювання міграційних процесів України визначено:

- а) створення правових і соціально-економічних засад регулювання зовнішньої трудової міграції громадян України;
- б) надання притулку в Україні та забезпечення захисту біженців відповідно до національного законодавства України;
- в) регулювання імміграції в Україну шляхом застосування відповідно до законодавства України загальноприйнятого у світі селективного підходу, що забезпечить структуру імміграції;
- г) розвиток міжнародного співробітництва з метою вирішення актуальних питань у сфері міграції;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

26. Важливим аспектом державної міграційної політики України є:

- а) посилення превентивних заходів щодо незаконної міграції фізичних осіб, оскільки остання певною мірою впливає на стабільність суспільного розвитку;
- б) розвиток міжнародного співробітництва з метою вирішення актуальних питань у сфері зовнішньої міграції;
- в) надання притулку в Україні та забезпечення захисту біженців відповідно до національного законодавства України;
- г) створення правових і соціально-економічних засад регулювання зовнішньої трудової міграції громадян України;
- д) стратегія розвитку державної міграційної політики до 2025 р.

27. Об'єктивними передумовами існування міграційного пра-ва України

є:

- а) суверенітет;
- б) демократичні перетворення;
- в) соціальність;
- г) утвердження верховенства прав і свобод людини та громадянина;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

28. З відносинами, що становлять предмет міграційного права України, тісно пов'язані:

- а) процедурні відносини із встановленням юридичних фактів;
- б) відносини у сфері імміграції;
- в) процесуальні відносини з розгляду міграційних справ, розгляду спорів то-що, які іноді у літературі називають допоміжними;
- г) відносини з встановленням і реалі-зацією статусів різних категорій мігрантів, котрим необхідно за до-помогою юридичних засобів відкривати простір для самореалізації;
- д) варіанти відповідей а), в).

29. Відносини, що виникають між учасниками міграційного процесу з приводу реалізації їх прав та обов'язків, пов'язаних із в'їздом у країну, виїздом з країни, перебуванням та проживанням на її території – це:

- а) конституційно-правові відносини;
- б) адміністративні правовідносини;
- в) метод правового регулювання;
- г) міграційні правовідносини;
- д) міграційно-правова норма.

30. Метод, що відображує неухильно реалізацію конституційних вимог у міграційних правовідносинах:

- а) диспозитивний метод;
- б) імперативний метод;
- в) метод впливу;
- г) метод дозволяння;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

Перелік нормативних актів України до вивчення теми

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
2. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 №1798-12. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56.
3. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 2-3. Ст. 27.
4. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.11.2005 № 2747-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української УРСР від 07.12.1984 № 80731-10. *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*. 1984. № 51. Ст. 1122.
6. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-вр. *Відомості Вер-*

ховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

7. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

9. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112.

10. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.

11. Про утворення територіальних органів Державної міграційної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2011 № 658. *Офіційний Вісник України*. 2011. № 47. Ст. 1902.

ТЕМА 2. МІГРАЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН. ДЖЕРЕЛА МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

Семінарське заняття – 2 год.

Підготувати презентації:

1. Міжнародна міграція. Типи, напрями, масштаби, норми (загальні і національні), міжнародні переміщення населення, внутрішні переміщення населення.

2. Джерела міграційного права: поняття, система, види. Конституція України — основне джерело міграційного права України. Характеристика законів, інших нормативно-правових актів, що є джерелами міграційного права України.

Скласти схеми:

- ✓ Напрями міграції населення у сучасному світі.
- ✓ Міжнародні переміщення населення: історичний ракурс.
- ✓ Типи міжнародної міграції.
- ✓ Типологія міграцій.
- ✓ Міжнародно-правові документи у міграційному праві.
- ✓ Категорії міграції.
- ✓ Різновиди міграційних потоків.
- ✓ Система джерел міграційного права.

Тематика рефератів:

- «Сутність, історія, типи та причини міжнародної міграції».
- «Міграційний простір та міграційні процеси: співвідношення понять».

- «Сучасні міграційні потоки у світі».
- «Вимірювання стану та перспектив міграції»
- «Показники міграції»
- «Міграційний кодекс: «за» та «проти».
- «Джерела міграційного права».

Вирішіть тестові завдання:

1. Конвенція про статус біженців була ухвалена:

- а) 28 липня 1953 р.;
- б) 28 липня 1955 р.;
- в) 28 липня 1952 р.;
- г) 28 липня 1951 р.;
- д) 28 липня 1954 р.

2. У системі міжнародно-правових актів з захисту прав біженців та осіб без громадянства не існує міжнародно-правової угоди з назвою:

- а) Європейська угода про скасування віз для біженців;
- б) Конвенція про скорочення безгромадянства;
- в) Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудящих – мігрантів та членів їх сімей;
- г) Міжнародна конвенція про скасування відповідальності біженців;
- д) Конвенція про захист прав біженців.

3. Конвенція про статус біженців набула чинності:

- а) 22 квітня 1952 р.;
- б) 22 квітня 1953 р.;
- в) 22 квітня 1954 р.;
- г) 22 квітня 1955 р.;
- д) 22 квітня 1956 р.

4. 04 грудня 1952 року першою країною, яка ратифікувала Конвенцію про статус біженців, була:

- а) Данія;
- б) Швеція;
- в) Франція;
- г) Іспанія;
- д) Німеччина.

5. Під дію Конвенцією про статус біженців не підпадає особа, яка скоїла:

- а) злочин проти миру;
- б) воєнний злочин;

- в) злочин проти людяності;
- г) серйозні неполітичні злочини за межами країни, де вони шукають притулку;
- д) всі варіанти відповідей.

6. Чи може солдат бути біженцем?

- а) біженець є цивільною особою;
- б) колишні солдати можуть претендувати на отримання статусу;
- в) особа, яка продовжує брати участь у воєнних діях, не може отримати притулку;
- г) варіанти відповідей а), в);
- д) всі варіанти відповідей.

7. Що з наведеного не відноситься до завдань міжнародного співробітництва з питань біженців?

- а) усунення причин виникнення проблеми біженців;
- б) поліпшення матеріального становища біженців;
- в) вдосконалення правового статусу біженців;
- г) повернення біженців у країну їх громадянської належності;
- д) припинення політичного свавілля над біженцями.

8. Джерело міграційного права – це:

- а) це правотворчий акт, який містить декілька чи навіть одне правило поведінки у сфері міграції;
- б) це система внутрішніх національних кримінальних законів і міжнародних правових актів, що містять норми кримінального права;
- в) це система норм, котрі пов'язують суб'єкти міграційного права у їхніх відносинах між собою щодо врегулювання статусу особи під час і в результаті переміщення, а також впорядкування самих міграційних процесів;
- г) це правотворчий акт, який містить декілька чи навіть одне правило поведінки у сфері міжнародного приватного права;
- д) це сукупність принципів, способів, засобів, характерних для реалізації міжнародно-правових та національних норм у галузі міграційного права.

9. Що є Офіційним друкованим виданням відповідно до законодавства України:

- а) «Голос народного депутата»;
- б) «Відомості Верховної Ради України»;
- в) Акти Верховної Ради України;
- г) «Урядовий розпорядник»;
- д) Акти Президента України.

10. Джерела міграційного права України мають комплексний характер, оскільки об'єднують наступні норми:

- а) матеріальні та процесуальні;
- б) матеріальні та конституційні;
- в) конституційно-процесуальні;
- г) матеріальні;
- д) процесуальні.

11. Відповідно до частини п'ятої статті 94 Конституції України закон у сфері міграції фізичних осіб набирає чинності через ... днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування

- а) 5 днів;
- б) 10 днів;
- в) 30 днів;
- г) 15 днів;
- д) 25 днів.

12. Позначення міжнародного зобов'язання або односторонньої заяви урочистого і декларативного характеру:

- А) протокол;
- Б) конвенція;
- В) картель;
- Г) акт;
- Д) камюнекі.

13. Міжнародне міграційне право застосовує для регулювання процесів переміщення людей наступні міжнародні документи:

- а) загальні і регіональні;
- б) загальні і специфічні;
- в) Універсальні і регіональні;
- г) регіональні;
- д) специфічні.

14. У якому році була створена Мережа Дослідників Міграції в Африці (МОМКА), утворено кілька тематичних дослідницьких напрямів і відповідно груп експертів нової Центральної і Східно-Європейської Мережі Дослідження Міграції:

- а) у 1978 року;
- б) у 1988 року;
- в) у 1958 року;
- г) у 1989 року;
- д) у 1998 року.

15. В основних міграційних нормативно-правових актах установлюється час набрання ними чинності. Наприклад, у пункті 1 розділу V "Прикінцеві положення" Закону України "Про імміграцію" зазначається, що цей Закон набирає чинності через ... з дня його опублікування.

- а) день;
- б) неділю;
- в) два місяця;
- г) рік;
- д) місяць.

16. Міграційні нормативно-правові акти, у тому числі закони, мають:

- А) переживання закону;
- Б) дія в часі проміжного закону;
- В) зворотну силу;
- Г) ультра активність;
- Д) пряма дія закону.

17. В якому році була прийнята Конвенція про статус біженців:

- а) 1951 р.;
- б) 1955 р.;
- в) 1995 р.;
- г) 2000 р.;
- д) 1989 р.

18. В якому році був прийнятий протокол до Конвенція про статус біженців:

- А) 1997 р.;
- Б) 1987 р.;
- В) 1967 р.;
- Г) 1977 р.;
- Д) 2000 р.

19. Державне регулювання міграційних процесів відповідно до власних інтересів і без узгодження з іншими державами це:

- а) двостороннє регулювання;
- б) двостороннє регулювання;
- в) трохстороннє регулювання;
- г) одностороннє міжнародне регулювання;
- д) багатостороннє регулювання.

20. Вкажіть, які міграційно-правові інститути мають спеціальні особливості:

- А) інститут правового статусу біженців як особливого статусу іноземця та

- особи без громадянства;
- Б) інститут видачі фізичних осіб;
- В) інститут свободи пересування територією України;
- Г) інститут притулку;
- Д) інститут виїзду за межі України.

21. *Особливістю кваліфікації норм та їх об'єднання в інститути міграційного права України є:*

- а) відсутність кодифікованого нормативного акта;
- б) об'єднання норм в групи;
- в) не пронумеровані норми;
- г) об'єднуються в нормативному акті;
- д) об'єднуються в окремому акті.

22. *Що являє собою сукупність нормативно-правових актів (законів, міжнародних договорів України, указів Президента України, декретів і постанов Кабінету Міністрів України):*

- а) систему міграційного законодавства;
- б) джерело міграційного права;
- в) інститут міграційного права;
- г) предмет міграційного права;
- д) форму міграційного права.

23. *У сукупності джерела міграційного права України утворюють як за ..., так і за змістом систему, елементами якої є юридичні (правові) акти, що містять міграційно-правові норми.*

- А) структурою;
- Б) предметом;
- В) суб'єктом;
- Г) формою;
- Д) об'єктом.

24. *Правові акти за сферою обов'язковості поділяються на:*

- а) нормативні, ненормативні та інтерпретаційні;
- б) нормативні та інтерпретаційні;
- в) нормативні та ненормативні;
- г) ненормативні та інтерпретаційні;
- д) інтерпретаційні та індивідуальні.

25. *Інтерпретаційний акт – це:*

- а) це документ, що видається повноважним органом в результаті офіційного тлумачення (з'ясування або роз'яснення) правових норм;
- б) акт приймається уповноваженим на це суб'єктом у визначеній формі та за

встановленою процедурою для регулювання суспільних відносин і містить загальні правила поведінки — норми прав;

в) встановлюють не загальні правила поведінки, а конкретні приписи, звернені до окремого індивіда чи юридичної особи, застосовуються одноразово й після реалізації вичерпують свою дію;

г) офіційний письмовий документ, прийнятий уповноваженим на це суб'єктом нормотворення у визначеній законодавством формі та за встановленою законодавством процедурою, спрямований на регулювання суспільних відносин, що містить норми права, має неперсоніфікований характер і розрахований на неодноразове застосування;

д) вступна частина акта, яка не містить норм права та у якій наводиться обґрунтування закону, визначаються його мета, завдання, а іноді проголошуються світоглядні положення.

26. Відповідно до статті 106 Конституції України Президент України видає:

- а) укази та розпорядження;
- б) укази та постанови;
- в) постанови та розпорядження;
- г) протокол та укази;
- д) протокол та розпорядження.

27. До регіонального договору відносяться:

- а) Загальна декларація прав людини;
- б) Декларація ООН;
- в) Статут ООН;
- г) статут УВКБ ООН;
- д) Європейська конвенція про громадянство.

28. Договори від імені органів виконавчої влади держави — його міністерств і відомств це:

- а) міждержавні договори;
- б) міжурядові договори;
- в) міжвідомчі договори;
- г) міжобласні договори;
- д) міжрегіональні договори.

29. Вкажіть, на який строк видаються Міграційні акти:

- а) на невизначений;
- б) на рік;
- в) на місяць;
- г) на три роки;
- д) на шість місяців.

30. Це двостороння або багатостороння угода між державами, що укладають з якої-небудь однієї важливої політичної проблеми:

- а) декларація;
- б) договір;
- в) конвенція;
- г) договір;
- д) пакт.

Перелік нормативних актів України до вивчення теми

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
2. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 №1798-12. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56.
3. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 2-3. Ст. 27.
4. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.11.2005 № 2747-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української УРСР від 07.12.1984 № 80731-10. *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*. 1984. № 51. Ст. 1122.
6. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-вр. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
7. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
9. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112.
10. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст.146.
11. Про громадянство: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
12. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-18. *Відомості Верховної Ради* . 2015. № 1. Ст. 1.
13. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 № 2491-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 41. Ст. 197.
14. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон

України від 22.09.2011 № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179.

15. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 № 1382-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 232.

16. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.

17. Про утворення територіальних органів Державної міграційної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2011 № 658. *Офіційний Вісник України*. 2011. № 47. Ст. 1902.

18. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.

19. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.

ТЕМА 3. ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ МІГРАЦІЇ ТА МІГРАНТІВ

Семінарське заняття – 2 год.

Підготувати презентації:

1. Класифікація міграцій.
2. Класифікація мігрантів.
3. Міграційні потоки: сутність, різновиди.
4. Нелегальна міграція: досвід боротьби окремих держав.
5. Внутрішня міграція: досвід України та інших держав світу.

Скласти схеми:

- ✓ Види міграцій.
- ✓ Види мігрантів.
- ✓ Типологія міграцій.
- ✓ Категорії міграцій.
- ✓ Класифікаційні різновиди мігрантів.
- ✓ Особливості нелегальної міграції.
- ✓ Вимірювання міграції.
- ✓ Показники міграції.

Тематика рефератів:

- «Легальна, нелегальна, напівлегальна міграція».
- «Сутність міжнародної міграції».
- «Захист прав та свобод трудящих мігрантів».

- «Вимірювання стану та перспектив міграції»
- «Показники міграції»
- «Етнічна міграція»
- «Інтелектуальна міграція»

Вирішіть тестові завдання:

1. Прибуття в Україну чи залишення в Україні у встановленому законом порядку іноземців та осіб без громадянства на постійне проживання — це:

- а) еміграція;
- б) імміграція;
- в) міграція;
- г) транзитний проїзд;
- д) реадмісія.

2. Переміщення населення з постійного місця проживання, пов'язане з перетином певних меж (міста, району, області, країни, материка) — це:

- а) імміграція;
- б) еміграція;
- в) міграція;
- г) реадмісія;
- д) транзитний проїзд.

3. Поняття «репатріація» означає:

- а) прибуття в Україну чи залишення в Україні у встановленому законом порядку іноземців та осіб без громадянства на постійне проживання;
- б) повернення на батьківщину, з поновленням їх громадянських прав, військовополонених та цивільних осіб, які під час війни опинилися за межами своєї країни та перебували тривалий час поза батьківщиною;
- в) рішення, що надає право іноземцям та особам без громадянства на імміграцію;
- г) наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі дозвіл, необхідний для в'їзду іноземця та особи без громадянства на постійне місце проживання в Україну;
- д) масове переселення з батьківщини в іншу державу; тривале перебування за межами батьківщини внаслідок переселення, для потоків у країну.

4. Один із видів міграції, що означає переміщення населення між країнами різних континентів — це:

- а) внутрішня;
- б) міжконтинентальна;

- в) територіальна;
- г) внутрішньорегіональна;
- д) міжнародна.

5. *За юридичним критерієм розрізняють такі види міграції:*

- а) легальна та нелегальна;
- б) внутрішня та зовнішня;
- в) тимчасова та епізодична;
- г) маятникова та сезонна;
- д) постійна і сезонна.

6. *Щорічна міграція на період певного сезону (як правило, для збирання врожаю сільськогосподарських культур) з подальшим поверненням на батьківщину — це:*

- а) організована міграція;
- б) тимчасова міграція;
- в) постійна міграція;
- г) сезонна міграція;
- д) нелегальна міграція.

7. *Дозвіл на імміграцію — це:*

- а) рішення, що надає право іноземцям та особам без громадянства на імміграцію;
- б) наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі дозвіл, необхідний для в'їзду іноземця та особи без громадянства на постійне місце проживання в Україну;
- в) документ, виданий уповноваженим органом іноземної держави або статутною організацією ООН, що підтверджує громадянство іноземця, посвідчує особу іноземця або особу без громадянства, надає право на в'їзд або виїзд з держави і визнається Україною;
- г) дозвіл, наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі, необхідний для в'їзду або для транзитного проїзду через територію України протягом відповідного строку;
- д) документ, який надає право роботодавцю тимчасово використовувати працю іноземця або особи без громадянства у порядку, встановленому законодавством України.

8. *Самовільне переміщення, населення щодо кордонів країни всупереч законодавству — це:*

- а) нелегальна міграція;
- б) вимушена міграція;
- в) легальна міграція;
- г) недержавна міграція;
- д) імміграція.

9. Мігранти, що перетинають міжнародні кордони на законних підставах, тобто мають візу на в'їзд на певний термін або, перебуваючи в інших країнах, продовжили термін її дії — це:

- а) емігранти;
- б) безвізові мігранти;
- в) напівлегальні іммігранти;
- г) легальні іммігранти;
- д) візові мігранти.

10. Різновид міграції, що означає переміщення населення між країнами в межах одного континенту — це:

- а) маятникова;
- б) внутрішньоконтинентальна;
- в) міжконтинентальна;
- г) зовнішня;
- д) міжнародна.

11. Міграції, пов'язані з дискримінацією певних соціальних груп населення, зі зміною державних кордонів, з війнами, утиском релігійних сект називають:

- а) економічними міграціями;
- б) переселенськими міграціями;
- в) політичними міграціями;
- г) сезонними міграціями;
- д) тимчасовими міграціями.

12. Зовнішню міграцію ще називають:

- а) міжобласна;
- б) міжтериторіальна;
- в) міжрегіональна;
- г) міждержавна;
- д) міжтериторіальна.

13. Примусове переселення, вигнання чи висилка з постійного місця проживання або з держави окремих осіб чи народів. Застосовується як засіб карного чи адміністративного покарання — це:

- а) рееміграція;
- б) репатріація;
- в) депортація;
- г) міграція;
- д) рееміграція.

14. Термін «*emigratio*» з латинської мови перекладається як:

- а) переміщення;
- б) вчення про еміграцію;
- в) вчення про міграцію;
- г) переїзд;
- д) виселення.

15. Органом, що визначає порядок формування квоти на імміграцію і встановлює квоту імміграції на кожний календарний рік є:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Президент України;
- г) Міністерство закордонних справ України;
- д) Державна міграційна служба України.

16. Реадмісія — це:

- а) це взаємні зобов'язання держав, які закріплюються в міжнародних угодах, прийняти назад власних громадян, а також громадян третіх країн та осіб без громадянства, які незаконно прибули на територію однієї із Договірних Сторін, або прибувши законно втратили підстави для легального перебування;
- б) примусове переселення, вигнання чи висилка з постійного місця проживання або з держави окремих осіб чи народів. Застосовується як засіб карного чи адміністративного покарання;
- в) форма міжнародної співпраці держав в боротьбі зі злочинністю. Полягає в арешті і передачі однією державою іншій (за запитом) особи, що підозрюється або обвинувачується в скоєнні злочину, або ж засудженого злочинця;
- г) повернення на батьківщину, з поновленням їх громадянських прав, військовополонених та цивільних осіб, які під час війни опинилися за межами своєї країни та перебували тривалий час поза батьківщиною;
- д) рішення, що надає право іноземцям та особам без громадянства на імміграцію.

17. Переміщення через кордон тих або інших територій робочої сили — це:

- а) циклічна міграція;
- б) маятникова міграція;
- в) сезонна міграція;
- г) епізодична міграція;
- д) трудова міграція.

18. Сальдо міграції може бути:

- а) внутрішнє та зовнішнє;
- б) позитивним і негативним;

- в) юридичне та організаційне;
- г) постійне та періодичне;
- д) в'їзду та виїзду.

19. *Масові за своїми розмірами щоденні, щотижневі або місячні переміщення фізичних осіб від місць постійного проживання до місця роботи і водночас систематично у зворотний бік — це:*

- а) маятникова міграція;
- б) сезонна міграція;
- в) епізодична міграція;
- г) трудова міграція;
- д) регулярна міграція.

20. *Ділові, культурно-побутові, рекреаційні та інші поїздки, які фізичні особи здійснюють не тільки нерегулярно як у часі, так і в просторі, а й не обов'язково у тих самих напрямках — це:*

- а) епізодична міграція;
- б) сезонна міграція;
- в) маятникова міграція;
- г) регулярна міграція;
- д) трудова міграція.

21. *Вимушена міграція — це:*

- а) примусове переселення, вигнання чи висилка з постійного місця проживання або з держави окремих осіб чи народів. Застосовується як засіб кримінального чи адміністративного покарання;
- б) рішення, що надає право іноземцям та особам без громадянства на імміграцію;
- в) щорічна міграція на період певного сезону (як правило, для збирання врожаю сільськогосподарських культур) з подальшим поверненням на батьківщину;
- г) зворотний вплив з країни фізичних осіб, які прибули туди в результаті імміграції;
- д) переміщення особи, що супроводжується перетинанням державного чи внутрішнього кордону, у зв'язку з учиненням щодо неї або членів її сім'ї насилля чи переслідування в будь-якій формі або реальною можливістю піддатися насиллю чи переслідуванню.

22. *Наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі дозвіл, необхідний для в'їзду іноземця та особи без громадянства на постійне місце проживання в Україну — це:*

- а) квота міграції;
- б) паспорт;

- в) дозвіл на імміграцію;
- г) довгострокова віза;
- д) документ, що посвідчує право особи на тимчасове проживання на території України.

23. Проїзд громадян третьої країни через територію країни називають:

- а) транзитним;
- б) циклічним;
- в) постійним;
- г) маятниковим;
- д) тимчасовим.

24. Біженець — це:

- а) іноземець чи особа без громадянства, який отримав дозвіл на імміграцію і прибув в Україну на постійне проживання, або, перебуваючи в Україні на законних підставах, отримав дозвіл на імміграцію і залишився в Україні на постійне проживання;
- б) особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань;
- в) іноземці та особи без громадянства, які масово вимушені шукати захисту в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження;
- г) визнання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, іноземця або особи без громадянства біженцем;
- д) інші особи, які перебувають під їх опікою чи піклуванням, як це визначається національним законодавством і звичаями відповідної країни.

25. Вимушена чи добровільна зміна місця проживання людей (емігрантів, переселенців), переселення зі своєї батьківщини, країни, де вони народилися і вирости в інші країни глобального суспільства з економічних, політичних або релігійних причин — це:

- а) еміграція;
- б) імміграція;
- в) міграція;
- г) транзитний проїзд;
- д) реадмісія.

26. Функція міграції, пов'язана зі зміною розміщення продуктивних сил між окремими територіями країни, в тому числі природними зонами, районами, різними типами сільських і міських поселень, формуванням відповідного співвідношення між попитом і пропозицією робочої сили, називається:

- а) прискорююча;
- б) перерозподільча;
- в) селективна;
- г) нормативна;
- д) правоохоронна.

27. Тимчасові міграції поділяються на:

- а) маятникові, циклічні, епізодичні.
- в) постійні, епізодичні;
- в) циклічні, сезонні;
- г) організаційні та епізодичні;
- д) постійні та тимчасові.

28. Напівлегальні міграції характеризуються тим, що:

- а) мігранти перетинають міжнародні кордони на законних підставах, тобто мають візу на в'їзд на певний термін або, перебуваючи в інших країнах, продовжили термін її дії;
- б) мігранти покидають країни постійного проживання, перетинають кордони держав без офіційного дозволу, тобто без візи на в'їзд;
- в) мігранти, прибувають до країни на законних підставах, але через певний час з різних причин відмовляються виїхати до своєї батьківщини і залишаються у країні перебування;
- г) супроводжується перетинанням державного кордону, у зв'язку з учиненням щодо неї або членів її сім'ї насилля чи переслідування в будь-якій формі або реальною можливістю піддатися насиллю чи переслідуванню;
- д) міграція значною мірою впливає на формування, функціонування й розвиток ринку праці.

29. Гранична кількість іноземців та осіб без громадянства, яким передбачено надати дозвіл на імміграцію протягом календарного року — це:

- а) сальдо міграції;
- б) кількість мігрантів;
- в) квота імміграції
- г) квота еміграції
- д) кількість емігрантів.

30. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері імміграції:

- а) Кабінет Міністрів України;

- б) Державна міграційна служба України;
- в) Міністерство закордонних справ України;
- г) Президент України;
- д) Верховна Рада України.

Перелік нормативних актів України до вивчення теми

1. Деякі питання надання адміністративних послуг у сфері міграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.11.2016 № 770. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/770-2016-%D0%BF>
2. Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1098. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1098-2011-%D0%BF>
3. Європейська конвенція про громадянство від 06.11.1997. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_004
4. Конвенція про статус біженців. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011
5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-вр. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст.146.
7. Про громадянство: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
8. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-18. *Відомості Верховної Ради* . 2015. № 1. Ст. 1.
9. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 360. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 69. Ст. 1923.
10. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 № 751. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 165.
11. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 № 2491-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 41. Ст. 197.
12. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179.
13. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 № 1382-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 232.
14. Про схвалення Концепції створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства:

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1428-р. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 4. Ст. 245.

15. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.

16. Про утворення територіальних органів Державної міграційної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2011 № 658. *Офіційний Вісник України*. 2011. № 47. Ст. 1902.

ТЕМА 4. ІНСТИТУТ ЕМІГРАЦІЇ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Семінарське заняття – 2 год.

Підготувати презентації:

1. Порядок виїзду з України громадян України, іноземців та осіб без громадянства.

3. Правові обмеження виїзду з території України. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» та інші нормативно-правові акти.

Скласти схеми:

- ✓ Види еміграції.
- ✓ Причини еміграції.
- ✓ Еміграція в Україні: історичний аспект.
- ✓ Документи, що дають право громадянину України на виїзд з України і в'їзд в Україну.
- ✓ Порядок перетинання громадянами України державного кордону України.
- ✓ Порядок оформлення документів для постійного проживання громадян України за кордоном.
- ✓ Підстави для тимчасового обмеження права громадян України на виїзд з України.
- ✓ Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності з питань виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України.

Тематика рефератів:

- *«Куди найчастіше виїжджають українські вчені».*
- *«Українські хвилі еміграції: історичний аспект».*
- *«Держави світу, до яких мігрує населення».*
- *«Українська бізнес-еміграція»*
- *«Еміграційні трагедії: досвід Польщі, Латвії та Румунії»*

➤ *«Міграційні настрої: чому українці їдуть за кордон і куди йдуть працювати»*

Вирішіть тестові завдання:

1. *Документами, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну та посвідчують особу громадянина України під час перебування за її межами, є:*

- а) паспорт громадянина України для виїзду за кордон, проїзний документ дитини, дипломатичний паспорт, службовий паспорт, посвідчення особи моряка;
- б) паспорт громадянина України для виїзду за кордон, проїзний документ дитини, дипломатичний паспорт, студентський квиток, посвідчення особи моряка;
- в) свідоцтво про народження, проїзний документ дитини, дипломатичний паспорт, службовий паспорт, посвідчення особи моряка;
- г) паспорт громадянина України для виїзду за кордон, паспорт громадянина України, свідоцтво про народження, службовий паспорт, посвідчення особи моряка;
- д) дозвіл на в'їзд, віза, проїзний документ, квитки.

2. *Паспорт громадянина України для виїзду за кордон оформляється на період:*

- а) до п'яти років з можливістю продовження на такий же термін;
- б) до семи років з можливістю продовження на такий же термін;
- в) до трьох років з можливістю продовження на такий же термін;
- г) до десяти років з можливістю продовження на такий же термін;
- д) до двадцяти років з можливістю продовження на такий же термін.

3. *Підставою для тимчасового обмеження у праві виїзду громадян України не є:*

- а) засудження за вчинення кримінального правопорушення - до відбуття покарання або звільнення від покарання;
- б) він визнаний судом недієздатним;
- в) він ухиляється від виконання зобов'язань, покладених на нього судовим рішенням, рішенням іншого органу (посадової особи), - до виконання зобов'язань;
- г) він обізнаний з відомостями, які становлять державну таємницю;
- д) до особи застосовано запобіжний захід.

4. *Виїзд з України на постійне проживання дітей віком від 14 до 18 років може бути здійснено лише:*

- а) за їх згодою, формленою письмово і нотаріально засвідченою;
- б) за рішенням суду;

- в) за згодою батьків;
- г) за згодою законних представників;
- д) за згодою одного з батьків.

5. *За видачу проїзного документа дитини державне мито стягується:*

- а) у розмірі 330 грн;
- б) у розмірі 500 грн;
- в) не стягується;
- г) у розмірі 780 грн;
- д) у промірі 130 грн.

6. *Оформлення дипломатичного або службового паспорта громадянину України здійснюється:*

- а) будь-яким виконавчим органом;
- б) Державним митним комітетом України;
- в) Міграційною службою України;
- г) консульською службою Міністерства закордонних справ України;
- д) Міністерством внутрішніх справ.

7. *Заяви громадян України або їх законних представників про оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон і проїзного документа дитини розглядаються протягом трьох робочих днів, якщо:*

- а) поїздка пов'язана з терміновим лікуванням від'їжджаючого, від'їздом особи, яка супроводжує тяжкохворого, чи смертю родича, який проживає за кордоном;
- б) громадянин України виїджає на постійне місце проживання;
- в) поїздка пов'язана з терміновим лікуванням від'їжджаючого, від'їздом особи, яка супроводжує тяжкохворого, весіллям родича, який проживає за кордоном та смертю родича;
- г) поїздка пов'язана з терміновим лікуванням від'їжджаючого, від'їздом особи, яка супроводжує тяжкохворого, чи смертю родича, який проживає за кордоном або у разі виїзду малолітньої дитини на постійне місце проживання;
- д) поїздка пов'язана з терміновим лікуванням тварини від'їжджаючого.

8. *У разі обгрунтованої відмови у видачі громадянину України паспорта мотиви такого рішення доводяться до відома заявника у:*

- а) усній формі;
- б) письмовій формі;
- в) письмовій формі та нотаріально засвідчене;
- г) будь-якій формі;
- д) у електронній формі.

9. Оформлення паспорта для виїзду за кордон громадянина України, який постійно проживає в Україні і досяг 18-річного віку здійснюється:

- а) за клопотанням опікунів або їх законних представників;
- б) за клопотанням піклувальників або їх законних представників;
- в) за особистим клопотанням про отримання паспорта або через своїх законних представників;
- г) за клопотанням батьків або законних представників батьків;
- д) за клопотанням органу державної влади.

10. У разі втрати громадянином України документів, що дають право на в'їзд в Україну, підставою в'їзду є:

- а) посвідчення особи на повернення в Україну;
- б) паспорт громадянина України;
- в) пенсійне посвідчення;
- г) свідоцтво про народження;
- д) водійське посвідчення.

11. Внаслідок відмови у видачі паспорта, повторне клопотання може бути прийнято до розгляду особою не раніше як:

- а) через три місяця після остаточного вирішення питання про відмову у видачі паспорта;
- б) через вісім місяців після остаточного вирішення питання про відмову у видачі паспорта;
- в) через шість місяців після остаточного вирішення питання про відмову у видачі паспорта;
- г) через один рік після остаточного вирішення питання про відмову у видачі паспорта;
- д) через 15 днів після остаточного вирішення питання про відмову у видачі паспорта.

12. До документів, що надають право на виїзд з України і в'їзд в Україну та посвідчують особу громадянина України під час перебування за її межами, не належать:

- а) службовий паспорт;
- б) паспорт громадянина України;
- в) проїзний документ дитини;
- г) дипломатичний паспорт;
- д) паспорт громадянина для виїзду закордон.

13. Громадянин України, який має паспорт, у разі, коли існують обставини, що обмежують право його виїзду за кордон, зобов'язаний здати свій паспорт на зберігання до:

- а) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у

- сфері громадянства;
б) Служби безпеки України;
в) консульської служби Міністерства закордонних справ України;
г) Державного митного комітету України;
д) Міністерства внутрішніх справ.

14. Особа, яка ухиляється від виконання зобов'язань, покладених на нього судовим рішенням, рішенням його органу, тимчасово обмежується у праві виїзду за кордон на строк до:

- а) припинення нагляду;
б) виконання зобов'язань, або розв'язання спору за погодженням сторін у передбачених законом випадках, або забезпечення зобов'язань заставою, якщо інше не передбачено міжнародним договором України;
в) закінчення провадження у справі;
г) виконання зобов'язань;
д) до трьох років.

15. За громадянами, які виїджають за кордон, зберігається на території України:

- а) майно, робота, громадянство України, цінні папери та інші цінності, що належать їм на праві приватної власності;
б) майно, кошти, громадянство України та місце проживання;
в) майно, кошти, цінні папери та інші цінності, що належать їм на праві приватної власності;
г) громадянство України, кошти, цінні папери та інші цінності, що належать їм на праві приватної власності;
д) майно, кошти, громадянство України та місце роботи.

16. Правила перетинання державного кордону України громадянами України встановлюються:

- а) Верховною Радою України;
б) Президентом України;
в) Міграційною службою України відповідно до законів України;
г) Кабінетом Міністрів України відповідно до законів України;
д) прикордонною службою.

17. У клопотанні не є обов'язковим зазначати відомості про відсутність обставин, що обмежують право на виїзд за кордон, якщо дитині не виповнилося:

- а) 14 років;
б) 16 років;
в) 15 років;
г) 18 років;
д) з 21 року.

18. *За відсутності згоди одного з батьків виїзд неповнолітнього громадянина України за кордон:*

- а) дозволяється у будь-якому випадку;
- б) не дозволяється;
- в) дозволяється на підставі рішення суду;
- г) дозволяється на підставі рішення Міграційної служби України;
- д) дозволяється на підставі письмової згоди дідуся або бабусі.

19. *Оформлення паспорта для виїзду за кордон громадянина України, який не досяг 16-річного віку в Україні здійснюється:*

- а) за особистим клопотанням про отримання паспорта або через своїх законних представників;
- б) за клопотанням піклувальників або їх законних представників;
- в) за клопотанням опікунів або їх законних представників;
- г) на підставі нотаріально засвідченого клопотання батьків або їх законних представників;
- д) за клопотанням опікунів.

20. *Заяви громадян України або їх законних представників про оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон і проїзного документа дитини розглядаються:*

- а) протягом не більше двох місяців з дня подання документів;
- б) протягом не більше трьох місяців з дня подання документів;
- в) протягом не більше шести місяців з дня подання документів;
- г) протягом не більше трьох тижнів з дня подання документів;
- д) протягом не більше двох тижнів з дня подання документів.

21. *За видачу дипломатичного або службового паспорта державне мито і консульський збір:*

- а) не сплачується;
- б) сплачується у розмірі 500 грн.;
- в) сплачується у розмірі 250 грн.;
- г) сплачується у розмірі 125 грн.;
- д) сплачується у розмірі 550 грн.

22. *Термін оформлення паспорту у разі виїзду на постійне проживання за кордон усиновленої іноземцями дитини становить:*

- а) до п'яти робочих днів;
- б) до десяти робочих днів;
- в) до двадцяти днів;
- г) до одного місяця;
- д) до одного тижня.

23. Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законом України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», то застосовуються правила:

- а) міжнародного договору;
- б) закону іноземної держави в яку особа виїджає;
- в) закону держави в якій особа зареєстрована;
- г) Міграційної служби в якій особа знаходиться;
- д) Конституції України.

24. Особа щодо якої подано цивільний позов до суду тимчасово обмежується у праві виїзду за кордон на строк до:

- а) припинення нагляду;
- б) виконання зобов'язань, або розв'язання спору за погодженням сторін у передбачених законом випадках, або забезпечення зобов'язань заставою, якщо інше не передбачено міжнародним договором України;
- в) закінчення провадження у справі;
- г) виконання зобов'язань;
- д) винесення вироку суду.

25. Оформлення паспорта для виїзду за кордон громадянина України, який постійно проживає в Україні і досяг 16-річного віку в Україні здійснюється:

- а) за клопотанням піклувальників або їх законних представників;
- б) на підставі нотаріально засвідченого клопотання батьків або їх законних представників;
- в) за клопотанням опікунів або їх законних представників;
- г) за особистим клопотанням про отримання паспорта або через своїх законних представників;
- д) за письмовою згодою батьків.

26. Паспорт, який було вилучено у зв'язку з тимчасовим обмеженням виїзду за кордон громадянина України повертається:

- а) 20-денний термін з моменту звернення громадянина або його законного представника;
- б) 5-денний термін з моменту звернення громадянина або його законного представника;
- в) 15-денний термін з моменту звернення громадянина або його законного представника;
- г) 10-денний термін з моменту звернення громадянина або його законного представника;
- д) 7-денний термін з моменту звернення громадянина або його законного представника.

27. Порядок оформлення, видачі, обміну, повернення, вилучення, знищення, визнання недійсним паспорта громадянина України для виїзду за кордон визначається:

- а) Кабінетом Міністрів України;
- б) Верховною Радою України;
- в) Президентом України;
- г) Міграційною службою України відповідно до законів України;
- д) Міністерством внутрішніх справ.

28. Особа, яка перебуває під адміністративним наглядом поліції тимчасово обмежується у праві виїзду за кордон на строк до:

- а) припинення нагляду;
- б) виконання зобов'язань, або розв'язання спору за погодженням сторін у передбачених законом випадках, або забезпечення зобов'язань заставою, якщо інше не передбачено міжнародним договором України;
- в) закінчення провадження у справі;
- г) виконання зобов'язань;
- д) прострочення зобов'язань.

29. Оформлення проїзного документа дитини провадиться на підставі:

- а) нотаріально засвідченого клопотання батьків або законних представників батьків чи дітей у разі потреби самостійного виїзду неповнолітнього за кордон;
- б) особистого клопотання про отримання паспорта або через своїх законних представників;
- в) клопотання опікунів або їх законних представників;
- г) клопотання піклувальників або їх законних представників;
- д) клопотання працівників соцзахисту.

30. Проїзний документ на дитину оформляється терміном на:

- а) один рік або до досягнення нею 18-річного віку;
- б) три роки або до досягнення нею 16-річного віку;
- в) один рік або до досягнення нею 16-річного віку;
- г) три роки або до досягнення нею 18-річного віку;
- д) чотири роки або до досягнення нею 18-річного віку.

Перелік нормативних актів України до вивчення теми

1. Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-%D1%80>

2. Деякі питання надання адміністративних послуг у сфері міграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.11.2016 № 770. URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/770-2016-%D0%BF>

3. Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1098. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1098-2011-%D0%BF>

4. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 № 751. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 165.

5. Про затвердження Порядку оформлення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2014 № 289. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 61. Ст. 1686.

6. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 80.

7. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF>

8. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 № 1382-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 232.

9. Про схвалення Концепції створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1428-р. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 4. Ст. 245.

10. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.

ТЕМА 5. ІНСТИТУТ ІМІГРАЦІЇ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ

Семінарське заняття – 2 год.

Підготувати презентації:

1. Поняття імміграції. Закон України «Про імміграцію».
2. Органи, що здійснюють оформлення візових документів. Підстави заборони в'їзду на територію України.

Скласти схеми:

- ✓ Порядок отримання дозволу на імміграцію.
- ✓ Категорії іммігрантів.
- ✓ Підстави для відмови у наданні дозволу на імміграцію.
- ✓ Порядок в'їзду іммігрантів в Україну.
- ✓ Порядок видачі посвідки на постійне проживання.
- ✓ Підстави для скасування дозволу на імміграцію.
- ✓ Порядок видворення за межі України.

Тематика рефератів:

- *«Оскарження рішень з питань імміграції, дій чи бездіяльності органів державної влади, посадових і службових осіб».*
- *«Повноваження органів виконавчої влади у сфері імміграції».*
- *«Сучасні міграційні потоки у світі».*
- *«Вимірювання стану та перспектив міграції»*
- *«Показники міграції»*
- *«Міграційний кодекс: «за» та «проти».*
- *«Джерела міграційного права».*

Вирішіть тестові завдання:

1) *Іноземцем є:*

- а) апатрид;
- б) біпатрид;
- в) особа без громадянства;
- г) людина, що свідомо та з власної волі перетинає державні або адміністративно-територіальні кордони з метою зміни місця проживання або без такої зміни;
- д) громадянин, підданий іншої держави, країни.

2. *«Про Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію» є наступним нормативно-правовим актом:*

- а) Постановою Кабінету Міністрів України;
- б) Законом України;
- в) Постановою Верховної Ради України;
- г) міжнародним актом;
- д) законопроектом.

3. *Нормативно-правовий акт «Про Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію» було прийнято:*

- а) 1 лютого 1996 р;
- б) 29 грудня 1995 р;
- в) 1 квітня 2001 р;
- г) 1 лютого 1995 р;
- д) 29 грудня 1996 р.

4. *Визначте документ, що підтверджує громадянство іноземця або посвідчує особу без громадянства, виданий уповноваженим органом іноземної держави або статутною організацією ООН, дає право виїзду за кордон і визнаний Україною:*

- а) військовий білет;
- б) посвідчення моряка;
- в) паспортний документ;
- г) свідоцтво;
- д) закордонний паспорт.

5. *«Особи, які приймають іноземців та осіб без громадянства, забезпечують своєчасне роз'яснення їм прав, свобод і обов'язків, передбачених законодавством України, ведуть відповідний облік цих осіб, а також несуть відповідальність за своєчасне оформлення документів на право їх перебування в Україні, пересування по території країни і виїзд з України після закінчення визначеного терміну їх перебування» це:*

- а) іноземні особи;
- б) апатриди;
- в) юридичні особи;
- г) біпатриди;
- д) юридичні та фізичні особи.

6. *Приймати іноземців та осіб без громадянства можуть (виключити зайве):*

- а) нерезиденти;
- б) зареєстровані в установленому порядку українські, спільні чи іноземні підприємства;
- в) зареєстровані в установленому порядку установи та організації;

- г) фізичні особи, які постійно проживають в Україні;
- д) фізичні особи, які тимчасово перебувають у зв'язку з навчанням, стажуванням.

7. Іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну, статус біженця надається:

- а) органами місцевого самоврядування;
- б) підрозділами з питань національностей та міграції Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської, Севастопольської міських держадміністрацій;
- в) органами виконавчої влади;
- г) СБУ;
- д) Державною прикордонною службою.

8. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців та осіб без громадянства:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- б) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;
- в) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- г) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- д) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3.

9. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців та осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3;
- б) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- в) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;
- г) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- д) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання.

10. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- б) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3;
- в) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;

- г) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- д) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;

11. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців та осіб без громадянства, які навчаються у навчальних закладах України не менш як протягом одного року за:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3;
- б) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- в) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- г) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- д) за паспортним документом без візи, якщо термін перебування їх в Україні не перевищує 90 днів з дати в'їзду.

12. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців за:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- б) за паспортним документом без візи, якщо термін перебування їх в Україні не перевищує 90 днів з дати в'їзду;
- в) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- г) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- д) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон.

13. «Перебування в Україні в межах визначеного у проїзному квитку часу, а у разі відсутності квитка - терміну, фактично необхідного для перетинання території України на відповідному виді транспорту» це:

- а) терміновий проїзд;
- б) туристичний проїзд;
- в) транзитний проїзд;
- г) проїзд; - замінити
- д) фактичний проїзд.

14. Яким органом іноземцю та особі без громадянства може бути продовжено термін тимчасового перебування в Україні?

- а) органом місцевого самоврядування;
- б) СБУ;
- в) виконавчою влада;

- г) міністерством внутрішніх справ;
- д) судом.

15. Правила оформлення іноземцям та особам без громадянства віз для в'їзду в Україну (виїзду з України) та транзитного проїзду через її територію затверджуються:

- а) Президентом України;
- б) Верховною Радою України;
- в) органом місцевого самоврядування;
- г) виконавчою владою;
- д) Кабінетом Міністрів України.

16. Іноземцю може бути відмовлено з підстав, передбачених законами України «Про правовий статус іноземців», у в'їзді в Україну за результатами співбесіди, яка проводиться в пункті пропуску через державний кордон посадовою особою:

- а) Прикордонних військ;
- б) Закордонних військ;
- в) Кабінету Міністрів України;
- г) Верховної Ради України;
- д) органу місцевого самоврядування.

17. У разі наявності підстав заборони в'їзду в Україну у паспортному документі іноземця службовими особами Прикордонних військ або органів внутрішніх справ ставиться штамп «Заборонено в'їзд в Україну» терміном на який строк?

- а) один рік;
- б) від шести місяців до п'яти років;
- в) до 6 місяців;
- г) до 5 років;
- д) до 2 роки.

18. Про втрату на території України паспортного документа іноземець повинен негайно письмово повідомити:

- а) Держкомкордон;
- б) паспортний стіл;
- в) орган внутрішніх справ;
- г) орган місцевого самоврядування;
- д) орган виконавчої влади.

19. Реєстрація паспортного документу іноземця проводиться на період короткотермінового перебування – для іноземців з країн з візовим порядком в'їзду на період дії візи строком на:

- а) місяць;

- б) 90 днів;
- в) 1 рік;
- г) не більш як 6 місяців;
- д) 2 місяця.

20. Реєстрація паспортного документа проводиться на період короткотермінового перебування для іноземців з країн з безвізовим порядком в'їзду, строком на:

- а) 30 днів;
- б) 1 рік;
- в) 120 днів;
- г) 6 місяців;
- д) 90 днів.

21. Іноземці можуть звільнитися від реєстрації паспортного документа на підставі:

- а) відповідного міжнародного договору України на умовах взаємності;
- б) Постанова КМУ «Про Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію»;
- в) відповідно Конституції України;
- г) відповідно до ЗУ «Про міжнародне приватне право»;
- д) відповідно до ЗУ «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».

22. Звільняються від реєстрації паспортних документів (виключити зайве):

- а) співробітники та члени сімей осіб, які прибули в Україну за посвідченнями ООН та організацій її системи;
- б) іноземці, які досягли 18-річного віку;
- в) іноземці, які не досягли 18-річного віку;
- г) члени екіпажів іноземних військових кораблів (літаків), які прибули в Україну в установленому порядку;
- д) іноземні туристи, які здійснюють круїз.

23. У Міністерстві закордонних справ та його представництвах реєструються паспортні документи (виключити зайве):

- а) співробітників відомств закордонних справ зарубіжних країн, які прибули в Україну у службових справах і мають дипломатичний чи службовий паспорт, та членів їхніх сімей;
- б) глав іноземних дипломатичних представництв і консульських установ, членів дипломатичного персоналу, консульських посадових осіб, адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу дипломатичних представництв і консульських установ, працівників апарату військових аташе і торго-

вельних представництв та їхніх дружин (чоловіків), дітей, батьків, які перебувають на утриманні зазначених осіб, а також гостей членів дипломатичного персоналу та консульських посадових осіб, якщо ці гості проживають у їхніх резиденціях чи на території зазначених представництв або установ;

в) співробітники внутрішніх справ України;

г) тих посадових осіб міжнародних організацій, що прибувають в Україну у службових справах, співробітників представництв цих організацій в Україні, а також співробітників представництв держав при міжнародних організаціях, які мають штаб-квартиру в Україні і відповідно до статутних документів цих організацій чи відповідних міжнародних угод користуються дипломатичними привілеями та імунітетом, а також членів їхніх сімей;

д) іноземних кореспондентів і журналістів, акредитованих при прес-центрі Міністерства закордонних справ, і членів їхніх сімей.

24. Особам, які у Міністерстві закордонних справ та його представництвах реєструють паспортні документи, видається відповідна службова картка та безпосередньо до паспортного документу вноситься запис про його реєстрацію органом:

а) місцевого самоврядування;

б) Міністерством внутрішніх справ;

в) міграційною службою;

г) Міністерством закордонних справ;

д) органом законодавчої влади.

25. Реєстрація в пункті пропуску через державний кордон включає в себе проставлення в паспортному документі іноземця відмітки "В'їзд" ("Виїзд"), занесення відомостей про іноземця та його паспортних даних до відповідного реєстру та заповнення імміграційної картки у порядку, що визначається:

а) Державною митною службою;

б) Міністерством внутрішніх справ;

в) Міністерством закордонних справ;

г) Органом виконавчої влади;

д) Держкомкордоном.

26. Відмітка про реєстрацію іноземця в його паспортному документі дієсна на:

а) всій території держави незалежно від місця проживання іноземця в Україні;

б) в залежності від місця проживання іноземця в Україні;

в) на певній території;

г) за місцем реєстрації;

д) на всій території держави.

27. Закінчіть речення: продовження терміну перебування в Україні іноземців, які прибули на тривале перебування з метою навчання, працевлаштування, у приватних справах тощо, здійснюються органами внутрішніх справ у порядку, встановленому -

- а) МЗС;
- б) МВС;
- в) ОМС;
- г) ДМС;
- д) ГПУ.

28. Порядок пересування на території України іноземців, паспортні документи яких зареєстровані в Міністерстві закордонних справ чи його представництвах, визначається:

- а) Міністерством внутрішніх справ;
- б) Виконавчою владою;
- в) Міністерством закордонних справ;
- г) Законодавчою владою;
- д) Кабінетом Міністрів України.

29. Іноземні кореспонденти і журналісти, акредитовані при прес-центрі Міністерства закордонних справ, та члени їхніх сімей пересуваються по території України у порядку, встановленому:

- а) МЗС;
- б) МВС;
- в) ОМС;
- г) прес-центром Міністерства закордонних справ;
- д) ВРУ.

30. Іноземці, які змінили місце перебування в Україні, а також ті, що змінили маршрут транзитного проїзду через територію України з порушенням Правил в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію, зобов'язані щодо цих Правил повернутися до попереднього місця перебування або прямувати транзитом до обраного пункту призначення, якщо їх дії не призвели до наслідків, які тягнуть за собою:

- а) видворення за межі України;
- б) кримінальну відповідальність;
- в) адміністративну відповідальність;
- г) юридичну відповідальність;
- д) взагалі не настає відповідальність.

Перелік нормативних актів України до вивчення теми

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-вр. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Питання організації виконання Закону України «Про імміграцію»: Указ Президента України від 07.08.2001 року № 596/2001. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/596/2001>
3. Про затвердження норм харчування іноземців та осіб без громадянства, що розміщуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, пунктах тимчасового розміщення біженців Державної міграційної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 № 144. *Офіційний Вісник України*. 2015. № 26. Ст. 758.
4. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 № 751. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 165.
5. Про затвердження Порядку оформлення, виготовлення і видачі посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання і технічного опису їх бланків та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2002 № 1983: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2012 № 251. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 75.
6. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 № 150. *Офіційний Вісник України*. 2012. № 17. Ст. 612.
7. Про затвердження Порядку формування квоти імміграції, Порядку провадження за заявами про надання дозволу на імміграцію і поданнями про його скасування та виконання прийнятих рішень: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2002 № 1983. *Урядовий кур'єр*. 2003. № 7.
8. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 80.
9. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF>
10. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 № 2491-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 41. Ст. 197.
11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179.
12. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 № 1382-15. *Відомості Верховної Ради*

України. 2004. № 15. Ст. 232.

13. Про схвалення Концепції створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1428-р. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 4. Ст. 245.

14. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.

ТЕМА 6. ІНСТИТУТ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ

Семінарське заняття – 2 год.

Підготувати презентації:

1. Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».
2. Законодавчі обмеження свободи пересування територією України.

Скласти схеми:

- ✓ Законні підстави перебування на території України.
- ✓ Особливості реєстрації місця проживання бездомних осіб.
- ✓ Підстави для відмови в реєстрації або знятті з реєстрації місця проживання.
- ✓ Обмеження свободи пересування.
- ✓ Обмеження вільного вибору місця проживання.

Тематика рефератів:

- *«Законодавство про свободу пересування та вільний вибір місця проживання».*
- *«Реєстрація місця проживання особи».*
- *«Зняття з реєстрації місця проживання».*
- *«Правила реєстрації місця проживання»*
- *«Повноваження органів реєстрації та державних органів у сфері реєстрації фізичних осіб»*
- *«Реєстр територіальної громади».*
- *«Обмеження свободи пересування».*
- *«Обмеження вільного вибору місця проживання».*

Вирішіть тестові завдання:

1. *Оберіть, на кого не поширюється дія Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»:*

- а) на громадян України;
- б) на іноземців;
- в) на осіб без громадянства;
- г) на біпатридів;
- д) немає вірної відповіді.

2. *Які відносини не регулює Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»?*

- а) відносини, пов'язані зі свободою пересування та вільним вибором місця проживання в Україні;
- б) відносини, пов'язані Порядком регулювання суспільних відносин у сфері визнання особи біженцем;
- в) відносини, пов'язані Визначає порядок реалізації свободи пересування;
- г) відносини, пов'язані Визначає Вільного вибору місця проживання і встановлює випадки їх обмеження;
- д) відносини, пов'язані з вільним вибором місця проживання в Україні.

3. *Відповідно до якого нормативно-правового акта Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» регулює вищезазначені відносини?*

- а) Конституції України;
- б) Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»;
- в) Постанови «Про правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію»;
- г) Міжнародного пакту про громадянські та політичні права;
- д) Міжнародного пакту про економічні права.

4. *Кому гарантується свобода пересування та вільний вибір місця проживання на території України?*

- а) іноземцям;
- б) біпатридам;
- в) громадянам України;
- г) апатридам;
- д) всім вище зазначеним особам.

5. *Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» був прийнятий:*

- а) 11 грудня 2003 р.;
- б) 11 січня 2005 р.;
- в) 28 червня 2006 р.;
- г) 24 серпня 2009 р.;
- д) 01 січня 2012 р.

6. Адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком менше шести місяців на рік це:

- а) місце перебування
- б) місце проживання
- в) місце знаходження
- г) свобода пересування
- д) місце прописання.

7. Житло, розташоване на території адміністративно-територіальної одиниці, в якому особа проживає постійно або тимчасово це:

- а) місце перебування;
- б) місце проживання;
- в) місце знаходження;
- г) свобода пересування;
- д) місце прописання.

8. Внесення інформації до Єдиного державного демографічного реєстру та до паспортного документа про місце проживання або місце перебування особи із зазначенням адреси житла це:

- а) довідка про реєстрацію;
- б) реєстрація;
- в) паспорт;
- г) свобода пересування;
- д) прописка.

9. Під поняттям «особа» розуміють:

- а) фізична особа;
- б) практична особа;
- в) фізична особа-підприємець;
- г) біпатрид;
- д) апатрид.

10. Документ, який видається органом реєстрації особі за її вимогою та підтверджує реєстрацію місця проживання або місця перебування особи це:

- а) посвідчення особи;
- б) паспорт;

- в) реєстрація;
- г) посвідка на тимчасове проживання;
- д) водійські права.

11. Право громадянина України, а також іноземця та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, вільно та безперешкодно за своїм бажанням переміщатися по території України у будь-якому напрямку, у будь-який спосіб, у будь-який час, за винятком обмежень, які встановлюються законом це:

- а) свобода пересування;
- б) вільний вибір проживання;
- в) вільний вибір реєстрації;
- г) вільний вибір перебування;
- д) свобода проживання.

12. Якщо міжнародним договором України встановлено інші норми, ніж ті, що містяться у законі, застосовуються норми:

- а) Конституції України;
- б) закону;
- в) постанови;
- г) Міжнародного договору;
- д) указ.

13. Згода якого органу потрібна щодо ратифікації міжнародних договорів в Україні?

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Рада України;
- в) Міжнародної спілки;
- г) Служби безпеки України;
- д) Конституційного суду.

14. Законними підставами для перебування на території України громадян України є:

- а) громадянство України;
- б) статус апатрида;
- в) статус біженця;
- г) статус іноземця;
- д) статус засудженого.

15. У якому законі вказані законні підстави щодо перебування іноземців та осіб без громадянства?

- а) у Законі України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»;

- б) у Конвенції про статус біженців від 10 лютого 2002 року;
- в) у Законі України «Про правовий статус біженців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 року;
- г) у Конвенції про статус апатридів від 23 червня 2013 року;
- д) у Законі України «Про громадянство» від 11 грудня 1996 р.

16. Який термін надається громадянам України для реєстрації нового місця проживання?

- а) 7 днів;
- б) 1 місяць;
- в) 14 днів;
- г) 10 днів;
- д) 30 днів.

17. Який термін надається особам без громадянства, які постійно чи тимчасово проживають на території України проте прибули до нового місця проживання для реєстрації місця проживання?

- а) 10 днів;
- б) 7 днів;
- в) 14 днів;
- г) 1 місяць;
- д) 2 місяця.

18. Який термін надається іноземцям, які постійно чи тимчасово проживають на території України проте прибули до нового місця проживання для реєстрації місця проживання?

- а) 7 днів;
- б) 1 місяць;
- в) 14 днів;
- г) 10 днів;
- д) 20 днів.

19. Масові за своїми розмірами щоденні, щотижневі або місячні переміщення фізичних осіб від місць постійного проживання до місця роботи і водночас систематично у зворотний бік — це:

- а) маятникова міграція;
- б) сезонна міграція;
- в) епізодична міграція;
- г) трудова міграція;
- д) регулярна міграція.

20. *Ділові, культурно-побутові, рекреаційні та інші поїздки, які фізичні особи здійснюють не тільки нерегулярно як у часі, так і в просторі, а й не обов'язково у тих самих напрямках — це:*

- а) епізодична міграція;
- б) сезонна міграція;
- в) маятникова міграція;
- г) регулярна міграція;
- д) трудова міграція.

21. *Вимушена міграція — це:*

- е) примусове переселення, вигнання чи висилка з постійного місця проживання або з держави окремих осіб чи народів. Застосовується як засіб карного чи адміністративного покарання;
- ж) рішення, що надає право іноземцям та особам без громадянства на імміграцію;
- з) щорічна міграція на період певного сезону (як правило, для збирання врожаю сільськогосподарських культур) з подальшим поверненням на батьківщину;
- и) зворотний вплив з країни фізичних осіб, які прибули туди в результаті імміграції;
- к) переміщення особи, що супроводжується перетинанням державного чи внутрішнього кордону, у зв'язку з учиненням щодо неї або членів її сім'ї насилля чи переслідування в будь-якій формі або реальною можливістю піддатися насиллю чи переслідуванню.

22. *Наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі дозвіл, необхідний для в'їзду іноземця та особи без громадянства на постійне місце проживання в Україну — це:*

- а) квота міграції;
- б) паспорт;
- в) дозвіл на імміграцію;
- г) довгострокова віза;
- д) документ, що посвідчує право особи на тимчасове проживання на території України.

23. *Проїзд громадян третьої країни через територію країни називають:*

- а) транзитним;
- б) циклічним;
- в) постійним;
- г) маятниковим;
- д) тимчасовим.

24. Біженець — це:

- е) іноземець чи особа без громадянства, який отримав дозвіл на імміграцію і прибув в Україну на постійне проживання, або, перебуваючи в Україні на законних підставах, отримав дозвіл на імміграцію і залишився в Україні на постійне проживання;
- ж) особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань;
- з) іноземці та особи без громадянства, які масово вимушені шукати захисту в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження;
- и) визнання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, іноземця або особи без громадянства біженцем;
- к) інші особи, які перебувають під їх опікою чи піклуванням, як це визначається національним законодавством і звичаями відповідної країни.

25. Вимушена чи добровільна зміна місця проживання людей (емігрантів, переселенців), переселення зі своєї батьківщини, країни, де вони народилися і вирости в інші країни глобального суспільства з економічних, політичних або релігійних причин — це:

- а) еміграція;
- б) імміграція;
- в) міграція;
- г) транзитний проїзд;
- д) реадмісія.

26. Функція міграції, пов'язана зі зміною розміщення продуктивних сил між окремими територіями країни, в тому числі природними зонами, районами, різними типами сільських і міських поселень, формуванням відповідного співвідношення між попитом і пропозицією робочої сили, називається:

- а) прискорююча;
- б) перерозподільча;
- в) селективна;
- г) нормативна;
- д) правоохоронна.

27. Тимчасові міграції поділяються на:

- а) маятникові, циклічні, епізодичні.
- в) постійні, епізодичні;
- в) циклічні, сезонні;
- г) організаційні та епізодичні;
- д) постійні та тимчасові.

28. Непівлегальні міграції характеризуються тим, що:

- а) мігранти перетинають міжнародні кордони на законних підставах, тобто мають візу на в'їзд на певний термін або, перебуваючи в інших країнах, продовжили термін її дії;
- б) мігранти покидають країни постійного проживання, перетинають кордони держав без офіційного дозволу, тобто без візи на в'їзд;
- в) мігранти, прибувають до країни на законних підставах, але через певний час з різних причин відмовляються виїхати до своєї батьківщини і залишаються у країні перебування;
- г) супроводжується перетинанням державного кордону, у зв'язку з учиненням щодо неї або членів її сім'ї насилля чи переслідування в будь-якій формі або реальною можливістю піддатися насиллю чи переслідуванню;
- д) міграція значною мірою впливає на формування, функціонування й розвиток ринку праці.

29. Гранична кількість іноземців та осіб без громадянства, яким передбачено надати дозвіл на імміграцію протягом календарного року — це:

- а) сальдо міграції;
- б) кількість мігрантів;
- в) квота імміграції
- г) квота еміграції
- д) кількість емігрантів.

30. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері імміграції:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Державна міграційна служба України;
- в) Міністерство закордонних справ України;
- г) Президент України;
- д) Верховна Рада України.

Перелік нормативних актів України до вивчення теми

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-вр. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-18. *Відомості Верховної Ради*. 2015. №

1. Ст. 1.

3. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 80.

4. Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 207. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1108.

5. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 № 1382-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 232.

6. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.

ТЕМА 7. МІСЦЕ ІНСТИТУТУ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ

Семінарське заняття – 2 год.

Підготувати презентації:

1. Громадянство. Подвійне громадянство (біпатризм). Множинне громадянство.
2. Закон України «Про громадянство України». Інші нормативно-правові акти про громадянство.

Скласти схеми:

- ✓ Принципи законодавства України про громадянство
- ✓ Законодавство про громадянство України.
- ✓ Документи, що підтверджують громадянство України.
- ✓ Підстави набуття громадянства України.
- ✓ Підстави припинення громадянства України.
- ✓ Підстави для втрати громадянства України.
- ✓ Повноваження Комісії при Президентові України з питань громадянства.
- ✓ Шляхи оскарження рішень з питань громадянства.

Тематика рефератів:

- «Набуття громадянства України за народженням».
- «Набуття громадянства України за територіальним походженням».
- «Прийняття до громадянства України».
- «Поновлення у громадянстві України».

- «Набуття дітьми громадянства України внаслідок усиновлення».
- «Вихід з громадянства України».
- «Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства».

Вирішіть тестові завдання:

1. Громадянство- це:

- а) правовий зв'язок між фізичною особою і державою, що знаходить свій вияв у правах держави і обов'язках особи;
- б) правовий зв'язок між фізичною особою і державою, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках;
- в) приналежність особи до тієї чи іншої держави;
- г) правовий зв'язок, який виникає через 5 років перебування на території тієї чи іншої держави, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках;
- д) правовий зв'язок між юридичною особою і державою, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках;

2. Іноземець- це:

- а) особа, яка не перебуває в громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав;
- б) особа, яка є громадянином України та перебуває на території іншої держави;
- в) особа, яка є громадянином (підданим) іншої держави або держав і не перебуває на території України;
- г) особа, яка перебуває на території України та не має громадянства;
- д) особа, яка перебуває на території України та не має підданства.

3. Особа без громадянства:

- а) особа, яка не є громадянином України;
- б) особа віком до 18 років, яка не перебуває в громадянстві України;
- в) особа віком до 18 років, яка не перебуває в громадянстві України або будь-якої іншої держави;
- г) особа, яку жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином;
- д) особа, яка є апатридом.

4. Кому гарантується свобода пересування та вільний вибір місця проживання на території України?

- а) іноземцям;
- б) біпатридам;
- в) громадянам України;
- г) апатридам;

д) всім вище зазначеним особам.

5. Однією з умов прийняття до громадянства України є:

- а) безперервне проживання на законних підставах на території України протягом трьох років;
- б) безперервне проживання на законних підставах на території України протягом останніх десяти років;
- в) безперервне проживання на законних підставах на території України протягом останніх п'яти років;
- г) безперервне проживання на законних підставах на території України протягом одного року;
- д) безперервне проживання на законних підставах на території України протягом двадцяти трьох років.

6. До громадянства України не приймається особа, яка:

- а) вчинила злочин проти людства чи здійснювала геноцид; засуджена в Україні до позбавлення волі; вчинила злочин на території іншої держави;
- б) вчинила будь-який злочин за який призначається таке покарання, як позбавлення волі;
- в) вчинила злочин проти людства чи здійснювала геноцид; засуджена в Україні до позбавлення волі за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину; вчинила на території іншої держави діяння, яке визнано законодавством України тяжким або особливо тяжким злочином;
- г) вчинила злочин проти людства чи здійснювала геноцид;
- д) засуджена в Україні до позбавлення волі за вчинення злочину середньої тяжкості, тяжкого або особливо тяжкого злочину; вчинила на території іншої держави діяння, яке визнано законодавством України злочином середньої тяжкості, тяжким або особливо тяжким злочином.

7. Дозвіл на імміграцію — це:

- а) рішення, що надає право іноземцям та особам без громадянства на імміграцію;
- б) наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі дозвіл, необхідний для в'їзду іноземця та особи без громадянства на постійне місце проживання в Україну;
- в) документ, виданий уповноваженим органом іноземної держави або статутною організацією ООН, що підтверджує громадянство іноземця, посвідчує особу іноземця або особу без громадянства, надає право на в'їзд або виїзд з держави і визнається Україною;
- г) дозвіл, наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі, необхідний для в'їзду або для транзитного проїзду через територію України протягом відповідного строку;
- д) документ, який надає право роботодавцю тимчасово використовувати пра-

цю іноземця або особи без громадянства у порядку, встановленому законодавством України.

8. Самовільне переміщення, населення щодо кордонів країни всупереч законодавству — це:

- а) нелегальна міграція;
- б) вимушена міграція;
- в) легальна міграція;
- г) недержавна міграція;
- д) імміграція.

9. Мігранти, що перетинають міжнародні кордони на законних підставах, тобто мають візу на в'їзд на певний термін або, перебуваючи в інших країнах, продовжили термін її дії — це:

- а) емігранти;
- б) безвізові мігранти;
- в) напівлегальні іммігранти;
- г) легальні іммігранти;
- д) візові мігранти.

10. Вихід дітей віком від 14 до 18 років з громадянства України може відбуватися:

- а) лише за згодою одного з батьків;
- б) лише за їхньою згодою;
- в) лише за згодою обох батьків;
- г) за згодою дитини та одного з батьків;
- д) за рішенням суду.

11. Громадянство України може набуватися:

- а) за расовою приналежністю;
- б) за етнічним походженням;
- в) внаслідок не поновленні у громадянстві;
- г) за територіальним походженням;
- д) за спадкуванням.

12. Новонароджена дитина, знайдена на території України, обоє з батьків якої невідомі (знайда):

- а) не є громадянином України;
- б) є особою без громадянства;
- в) є громадянином України;
- г) не має правильної відповіді;
- д) є апатридом.

13. Зовнішню міграцію ще називають:

- а) міжобласна;
- б) міжтериторіальна;
- в) міжрегіональна;
- г) міждержавна;
- д) міжтериторіальна.

14. Примусове переселення, вигнання чи висилка з постійного місця проживання або з держави окремих осіб чи народів. Застосовується як засіб карного чи адміністративного покарання — це:

- а) рееміграція;
- б) репатріація;
- в) депортація;
- г) міграція;
- д) рееміграція.

15. Термін «*emigratio*» з латинської мови перекладається як:

- а) переміщення;
- б) вчення про еміграцію;
- в) вчення про міграцію;
- г) переїзд;
- д) виселення.

16. Органом, що визначає порядок формування квоти на імміграцію і встановлює квоту імміграції на кожний календарний рік є:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Президент України;
- г) Міністерство закордонних справ України;
- д) Державна міграційна служба України.

17. Реадмісія — це:

- а) це взаємні зобов'язання держав, які закріплюються в міжнародних угодах, прийняти назад власних громадян, а також громадян третіх країн та осіб без громадянства, які незаконно прибули на територію однієї із Договірних Сторін, або прибувши законно втратили підстави для легального перебування;
- б) примусове переселення, вигнання чи висилка з постійного місця проживання або з держави окремих осіб чи народів. Застосовується як засіб карного чи адміністративного покарання;
- в) форма міжнародної співпраці держав в боротьбі зі злочинністю. Полягає в арешті і передачі однією державою іншій (за запитом) особи, що підозрюється або обвинувачується в скоєнні злочину, або ж засудженого злочинця;
- г) повернення на батьківщину, з поновленням їх громадянських прав, війсь-

ковополонених та цивільних осіб, які під час війни опинилися за межами своєї країни та перебували тривалий час поза батьківщиною;

д) рішення, що надає право іноземцям та особам без громадянства на імміграцію.

18. Переміщення через кордон тих або інших територій робочої сили — це:

- а) циклічна міграція;
- б) маятникова міграція;
- в) сезонна міграція;
- г) епізодична міграція;
- д) трудова міграція.

19. Сальдо міграції може бути:

- а) внутрішнє та зовнішнє;
- б) позитивним і негативним;
- в) юридичне та організаційне;
- г) постійне та періодичне;
- д) в'їзду та виїзду.

20. Масові за своїми розмірами щоденні, щотижневі або місячні переміщення фізичних осіб від місць постійного проживання до місця роботи і водночас систематично у зворотний бік — це:

- а) маятникова міграція;
- б) сезонна міграція;
- в) епізодична міграція;
- г) трудова міграція;
- д) регулярна міграція.

21. Ділові, культурно-побутові, рекреаційні та інші поїздки, які фізичні особи здійснюють не тільки нерегулярно як у часі, так і в просторі, а й не обов'язково у тих самих напрямках — це:

- а) епізодична міграція;
- б) сезонна міграція;
- в) маятникова міграція;
- г) регулярна міграція;
- д) трудова міграція.

22. Дії та бездіяльність посадових і службових осіб, які порушують порядок та строки розгляду справ про громадянство і виконання рішень з питань громадянства, можуть бути оскаржені у:

- а) Міністерства закордонних справ України, дипломатичних представництв та консульських установ України;

- б) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства;
- в) судовому та адміністративному порядку;
- г) Комісії при Президентові України з питань громадянства;
- д) Національну поліцію.

23. Особи, які постійно проживають за кордоном, оскаржують неправомірні дії чи бездіяльність посадових осіб дипломатичних представництв чи консульських установ України у встановленому законом порядку:

- а) до суду;
- б) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства;
- в) судовому та адміністративному порядку;
- г) Комісії при Президентові України з питань громадянства;
- д) Національної поліції.

24. Посадові і службові особи, які порушили цей Закон, несуть відповідальність:

- а) у судовому та адміністративному порядку;
- б) у порядку, передбаченому законами України;
- в) перед центральним органом виконавчої влади;
- г) правильної відповіді не має;
- д) згідно Інструкції.

25. У Законі України «Про громадянство» термін дитина вживається в такому значенні:

- а) особа віком до 18 років;
- б) особа віком до 17 років;
- в) особа віком до 16 років;
- г) особа віком до 15 років;
- д) особа, віком до 14 років.

26. Громадянство України не набувається:

- а) за народженням;
- б) внаслідок усиновлення;
- в) за територіальним походженням;
- г) правильної відповіді не має;
- д) автоматично.

27. Поновленням у громадянстві є:

- а) спідстава набуття громадянства України;
- б) сумова прийняття до громадянства;
- в) підстава припинення громадянства;

- г) правильної відповіді не має;
- д) заява від особи.

28. Безперервне проживання на території України це:

- а) проживання в Україні особи, якщо її разовий виїзд за кордон у приватних справах не перевищував 90 днів, а в сумі за рік - 180 днів;
- б) проживання в Україні особи, якщо її разовий виїзд за кордон у приватних справах не перевищував 40 днів, а в сумі за рік - 100 днів;
- в) проживання в Україні особи, якщо її разовий виїзд за кордон у приватних справах не перевищував 70 днів, а в сумі за рік - 180 днів;
- г) проживання в Україні особи, якщо її разовий виїзд за кордон у приватних справах не перевищував 90 днів, а в сумі за рік - 150 днів;
- д) проживання в Україні особи, якщо її разовий виїзд за кордон у приватних справах не перевищував 60 днів, а в сумі за рік - 150 днів.

29. У Законі України «Про громадянство» термін особа вживаються в такому значенні:

- а) фізична чи юридична особа;
- б) фізична особа;
- в) громадянин України;
- г) правильної відповіді не має;
- д) юридична особа.

30. Закон України «Про громадянство» визначає:

- а) правовий зміст громадянства України;
- б) підстави і порядок набуття та припинення громадянства України;
- в) повноваження органів державної влади;
- г) всі відповіді правильні;
- д) оскарження рішень стосовно громадянства.

Перелік нормативних актів України до вивчення теми

1. Європейська конвенція про громадянство від 06.11.1997. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_004
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-вр. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Про громадянство: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
4. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.
5. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-18. *Відомості Верховної Ради*. 2015. №

1. Ст. 1.

6. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 302. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/302-2015-%D0%BF>

7. Про затвердження Порядку використання безконтактного електронного носія, який імплантовано в паспорт громадянина України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.02.2016 № 104. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 25. Ст. 998.

8. Про затвердження Порядку внесення засобів електронного цифрового підпису до безконтактного електронного носія, що міститься в паспорті громадянина України, та надання послуг електронного цифрового підпису з використанням паспорта громадянина України з імплантованим безконтактним електронним носієм: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 869. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 97. Ст. 3148.

9. Про затвердження Порядку отримання, вилучення з Єдиного державного демографічного реєстру та знищення відцифрованих відбитків пальців рук особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 669. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 97. Ст. 2794.

10. Про затвердження Порядку оформлення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2014 № 289. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 61. Ст. 1686.

11. Про затвердження Порядку оформлення, виготовлення і видачі посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання і технічного опису їх бланків та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2002 № 1983: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2012 № 251. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 75.

12. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF>

13. Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 207. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1108.

14. Про облік внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 81. Ст. 2296.

15. Про схвалення Концепції створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1428-р. *Офіційний*

Вісник України. 2016. № 4. Ст. 245.

16. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.

ТЕМА 8. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ МІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Семінарське заняття – 2 год.

Підготувати презентації:

1. Юридична відповідальність за порушення міграційного законодавства, згідно з чинними нормативно-правовими актами.

Скласти схеми:

- ✓ Порядок оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення.
- ✓ Порядок розгляду справ про адміністративне правопорушення.
- ✓ Порядок оформлення постанови у справі про адміністративне правопорушення.
- ✓ Порядок оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення.
- ✓ Порядок виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

Тематика рефератів:

- *«Діловодство у справах про адміністративні правопорушення».*
- *«Контроль за станом дотримання законності під час оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення».*
- *«Юридична відповідальність у міграційному праві».*
- *«Специфіка юридичної відповідальності іноземців та осіб без громадянства»*
- *«Види юридичної відповідальності та їх застосування до іноземців, а також до осіб без громадянства»*
- *«Юридична відповідальність до юридичних осіб у міграційному праві України».*

Вирішіть тестові завдання:

1. Законними підставами для перебування на території України громадян України є:

- а) громадянство України;
- б) статус апатрида;

- в) статус біженця;
- г) статус іноземця;
- д) статус засудженого.

2. У якому законі вказані законні підстави щодо перебування іноземців та осіб без громадянства?

- а) у Законі України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»;
- б) у Конвенції про статус біженців від 10 лютого 2002 року;
- в) у Законі України «Про правовий статус біженців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 року;
- г) у Конвенції про статус апатридів від 23 червня 2013 року;
- д) у Законі України «Про громадянство» від 11 грудня 1996 р.

3. Який термін надається громадянам України для реєстрації нового місця проживання?

- а) 7 днів;
- б) 1 місяць;
- в) 14 днів;
- г) 10 днів;
- д) 30 днів.

4. Який термін надається особам без громадянства, які постійно чи тимчасово проживають на території України проте прибули до нового місця проживання для реєстрації місця проживання?

- а) 10 днів;
- б) 7 днів;
- в) 14 днів;
- г) 1 місяць;
- д) 2 місяця.

5. Який термін надається іноземцям, які постійно чи тимчасово проживають на території України проте прибули до нового місця проживання для реєстрації місця проживання?

- а) 7 днів;
- б) 1 місяць;
- в) 14 днів;
- г) 10 днів;
- д) 20 днів.

6. Приймати іноземців та осіб без громадянства можуть (виключити зайве):

- а) нерезиденти;

- б) зареєстровані в установленому порядку українські, спільні чи іноземні підприємства;
- в) зареєстровані в установленому порядку установи та організації;
- г) фізичні особи, які постійно проживають в Україні;
- д) фізичні особи, які тимчасово перебувають у зв'язку з навчанням, стажуванням.

7. Іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну, статус біженця надається:

- а) органами місцевого самоврядування;
- б) підрозділами з питань національностей та міграції Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської, Севастопольської міських держадміністрацій;
- в) органами виконавчої влади;
- г) СБУ;
- д) Державною прикордонною службою.

8. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців та осіб без громадянства:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- б) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;
- в) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- г) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- д) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3.

9. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців та осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3;
- б) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- в) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;
- г) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- д) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання.

10. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;

- б) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3;
- в) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- г) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- д) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;

11. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців та осіб без громадянства, які навчаються у навчальних закладах України не менш як протягом одного року за:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3;
- б) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- в) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- г) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- д) за паспортним документом без візи, якщо термін перебування їх в Україні не перевищує 90 днів з дати в'їзду.

12. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців за:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- б) за паспортним документом без візи, якщо термін перебування їх в Україні не перевищує 90 днів з дати в'їзду;
- в) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- г) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- д) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон.

13. «Перебування в Україні в межах визначеного у проїзному квитку часу, а у разі відсутності квитка - терміну, фактично необхідного для перетинання території України на відповідному виді транспорту» це:

- а) терміновий проїзд;
- б) туристичний проїзд;
- в) транзитний проїзд;
- г) проїзд;
- д) фактичний проїзд.

14. Яким органом іноземцю та особі без громадянства може бути продовжено термін тимчасового перебування в Україні?

- а) органом місцевого самоврядування;
- б) СБУ;
- в) виконавчою влада;
- г) міністерством внутрішніх справ;
- д) судом.

15. Правила оформлення іноземцям та особам без громадянства віз для в'їзду в Україну (виїзду з України) та транзитного проїзду через її територію затверджуються:

- а) Президентом України;
- б) Верховною Радою України;
- в) органом місцевого самоврядування;
- г) виконавчою владою;
- д) Кабінетом Міністрів України.

16. Іноземцю може бути відмовлено з підстав, передбачених законами України «Про правовий статус іноземців», у в'їзді в Україну за результатами співбесіди, яка проводиться в пункті пропуску через державний кордон посадовою особою:

- а) Прикордонних військ;
- б) Закордонних військ;
- в) Кабінету Міністрів України;
- г) Верховної Ради України;
- д) органу місцевого самоврядування.

17. У разі наявності підстав заборони в'їзду в Україну у паспортному документі іноземця службовими особами Прикордонних військ або органів внутрішніх справ ставиться штамп «Заборонено в'їзд в Україну» терміном на який строк?

- а) один рік;
- б) від шести місяців до п'яти років;
- в) до 6 місяців;
- г) до 5 років;
- д) до 2 роки.

18. Про втрату на території України паспортного документа іноземець повинен негайно письмово повідомити:

- а) Держкомкордон;
- б) паспортний стіл;
- в) орган внутрішніх справ;
- г) орган місцевого самоврядування;

д) орган виконавчої влади.

19. Реєстрація паспортного документу іноземця проводиться на період короткотермінового перебування – для іноземців з країн з візовим порядком в'їзду на період дії візи строком на:

- а) місяць;
- б) 90 днів;
- в) 1 рік;
- г) не більш як 6 місяців;
- д) 2 місяця.

20. Реєстрація паспортного документа проводиться на період короткотермінового перебування для іноземців з країн з безвізовим порядком в'їзду, строком на:

- а) 30 днів;
- б) 1 рік;
- в) 120 днів;
- г) 6 місяців;
- д) 90 днів.

21. Іноземці можуть звільнитися від реєстрації паспортного документа на підставі:

- а) відповідного міжнародного договору України на умовах взаємності;
- б) Постанова КМУ «Про Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію»;
- в) відповідно Конституції України;
- г) відповідно до ЗУ «Про міжнародне приватне право»;
- д) відповідно до ЗУ «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».

22. Звільняються від реєстрації паспортних документів (виключити зайве):

- а) співробітники та члени сімей осіб, які прибули в Україну за посвідченнями ООН та організацій її системи;
- б) іноземці, які досягли 18-річного віку;
- в) іноземці, які не досягли 18-річного віку;
- г) члени екіпажів іноземних військових кораблів (літаків), які прибули в Україну в установленому порядку;
- д) іноземні туристи, які здійснюють круїз.

23. У Міністерстві закордонних справ та його представництвах реєструються паспортні документи (виключити зайве):

- а) співробітників відомств закордонних справ зарубіжних країн, які прибули

в Україну у службових справах і мають дипломатичний чи службовий паспорт, та членів їхніх сімей;

б) глав іноземних дипломатичних представництв і консульських установ, членів дипломатичного персоналу, консульських посадових осіб, адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу дипломатичних представництв і консульських установ, працівників апарату військових аташе і торговельних представництв та їхніх дружин (чоловіків), дітей, батьків, які перебувають на утриманні зазначених осіб, а також гостей членів дипломатичного персоналу та консульських посадових осіб, якщо ці гості проживають у їхніх резиденціях чи на території зазначених представництв або установ;

в) співробітники внутрішніх справ України;

г) тих посадових осіб міжнародних організацій, що прибувають в Україну у службових справах, співробітників представництв цих організацій в Україні, а також співробітників представництв держав при міжнародних організаціях, які мають штаб-квартиру в Україні і відповідно до статутних документів цих організацій чи відповідних міжнародних угод користуються дипломатичними привілеями та імунітетом, а також членів їхніх сімей;

д) іноземних кореспондентів і журналістів, акредитованих при прес-центрі Міністерства закордонних справ, і членів їхніх сімей.

24. Особам, які у Міністерстві закордонних справ та його представництвах реєструють паспортні документи, видається відповідна службова картка та безпосередньо до паспортного документу вноситься запис про його реєстрацію органом:

а) місцевого самоврядування;

б) Міністерством внутрішніх справ;

в) міграційною службою;

г) Міністерством закордонних справ;

д) органом законодавчої влади.

25. Реєстрація в пункті пропуску через державний кордон включає в себе проставлення в паспортному документі іноземця відмітки "В'їзд" ("Ви'їзд"), занесення відомостей про іноземця та його паспортних даних до відповідного реєстру та заповнення імміграційної картки у порядку, що визначається:

а) Державною митною службою;

б) Міністерством внутрішніх справ;

в) Міністерством закордонних справ;

г) Органом виконавчої влади;

д) Держкомкордоном.

26. Відмітка про реєстрацію іноземця в його паспортному документі дійсна на:

- а) всій території держави незалежно від місця проживання іноземця в Україні;
- б) в залежності від місця проживання іноземця в Україні;
- в) на певній території;
- г) за місцем реєстрації;
- д) на всій території держави.

27. Закінчіть речення: продовження терміну перебування в Україні іноземців, які прибули на тривале перебування з метою навчання, працевлаштування, у приватних справах тощо, здійснюються органами внутрішніх справ у порядку, встановленому -

- а) МЗС;
- б) МВС;
- в) ОМС;
- г) ДМС;
- д) ГПУ.

28. Порядок пересування на території України іноземців, паспортні документи яких зареєстровані в Міністерстві закордонних справ чи його представництвах, визначається:

- а) Міністерством внутрішніх справ;
- б) Виконавчою владою;
- в) Міністерством закордонних справ;
- г) Законодавчою владою;
- д) Кабінетом Міністрів України.

29. Іноземні кореспонденти і журналісти, акредитовані при прес-центрі Міністерства закордонних справ, та члени їхніх сімей пересуваються по території України у порядку, встановленому:

- а) МЗС;
- б) МВС;
- в) ОМС;
- г) прес-центром Міністерства закордонних справ;
- д) ВРУ.

30. Іноземці, які змінили місце перебування в Україні, а також ті, що змінили маршрут транзитного проїзду через територію України з порушенням Правил в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію, зобов'язані щодо цих Правил повернутися до попереднього місця перебування або прямувати транзитом до обраного пункту призначення, якщо їх дії не призвели до наслідків, які тягнуть за собою:

- а) видворення за межі України;
- б) кримінальну відповідальність;
- в) адміністративну відповідальність;
- г) юридичну відповідальність;
- д) взагалі не настає відповідальність.

Перелік нормативних актів України до вивчення теми

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української УРСР від 07.12.1984 № 80731-10. *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*. 1984. № 51. Ст.1122.
2. Митний кодекс: Закон України від 13.03.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48, Ст. 552.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112.
6. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 28.08.2013 № 825. *Офіційний Вісник України*. 2013. № 76. Ст. 2853.

ТЕМА 9. ІНСТИТУТ ПРИТУЛКУ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ. БІЖЕНЦІ.ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ

Семінарське заняття – 2 год.

Підготувати презентації:

1. Інститут притулку, його юридична сутність. Пошукачі притулку. Співвідношення понять «притулок» і «статус біженця», «статус внутрішньо переміщеної особи».
2. Особливості правового статусу біженців як окремого виду статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.

Скласти схеми:

- ✓ Законодавство про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.
- ✓ Порядок звернення особи із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.
- ✓ Умови, за яких особа не визнається біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.
- ✓ Порядок оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.
- ✓ Повноваження Кабінету Міністрів України з питань забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.
- ✓ Повноваження центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Тематика рефератів:

- *«Гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».*
- *«Забезпечення виборчих прав внутрішньо переміщених осіб».*
- *«Забезпечення реалізації прав зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб на отримання комунальних послуг».*
- *«Права та обов'язки біженців і осіб, які потребують додаткового захисту».*
- *«Правовий статус осіб, яким надано статус біженця іншими державами».*

Вирішіть тестові завдання:

1 Біженець — це:

- а) іноземець чи особа без громадянства, який отримав дозвіл на імміграцію і прибув в Україну на постійне проживання, або, перебуваючи в Україні на за-

конних підставах, отримав дозвіл на імміграцію і залишився в Україні на постійне проживання;

б) особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань;

в) іноземці та особи без громадянства, які масово вимушені шукати захисту в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження;

г) визнання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, іноземця або особи без громадянства біженцем;

д) інші особи, які перебувають під їх опікою чи піклуванням, як це визначається національним законодавством і звичаями відповідної країни.

2. Вимушена чи добровільна зміна місця проживання людей (емігрантів, переселенців), переселення зі своєї батьківщини, країни, де вони народилися і виростили в інші країни глобального суспільства з економічних, політичних або релігійних причин — це:

- а) еміграція;
- б) імміграція;
- в) міграція;
- г) транзитний проїзд;
- д) реадмісія.

3. Функція міграції, пов'язана зі зміною розміщення продуктивних сил між окремими територіями країни, в тому числі природними зонами, районами, різними типами сільських і міських поселень, формуванням відповідного співвідношення між попитом і пропозицією робочої сили, називається:

- а) прискорююча;
- б) перерозподільча;
- в) селективна;
- г) нормативна;
- д) правоохоронна.

4. Тимчасові міграції поділяються на:

- а) маятникові, циклічні, епізодичні.
- в) постійні, епізодичні;
- в) циклічні, сезонні;

- г) організаційні та епізодичні;
- д) постійні та тимчасові.

5. *Напівлегальні міграції характеризуються тим, що:*

- а) мігранти перетинають міжнародні кордони на законних підставах, тобто мають візу на в'їзд на певний термін або, перебуваючи в інших країнах, продовжили термін її дії;
- б) мігранти покидають країни постійного проживання, перетинають кордони держав без офіційного дозволу, тобто без візи на в'їзд;
- в) мігранти, прибувають до країни на законних підставах, але через певний час з різних причин відмовляються виїхати до своєї батьківщини і залишаються у країні перебування;
- г) супроводжується перетинанням державного кордону, у зв'язку з учиненням щодо неї або членів її сім'ї насилля чи переслідування в будь-якій формі або реальною можливістю піддатися насиллю чи переслідуванню;
- д) міграція значною мірою впливає на формування, функціонування й розвиток ринку праці.

6. *Гранична кількість іноземців та осіб без громадянства, яким передбачено надати дозвіл на імміграцію протягом календарного року — це:*

- а) сальдо міграції;
- б) кількість мігрантів;
- в) квота імміграції
- г) квота еміграції
- д) кількість емігрантів.

7. *Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері імміграції:*

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Державна міграційна служба України;
- в) Міністерство закордонних справ України;
- г) Президент України;
- д) Верховна Рада України.

8. *Який термін надається іноземцям, які постійно чи тимчасово проживають на території України проте прибули до нового місця проживання для реєстрації місця проживання?*

- а) 7 днів;
- б) 1 місяць;
- в) 14 днів;
- г) 10 днів;
- д) 20 днів.

9. *Приймати іноземців та осіб без громадянства можуть (виключити зайве):*

- а) нерезиденти;
- б) зареєстровані в установленому порядку українські, спільні чи іноземні підприємства;
- в) зареєстровані в установленому порядку установи та організації;
- г) фізичні особи, які постійно проживають в Україні;
- д) фізичні особи, які тимчасово перебувають у зв'язку з навчанням, стажуванням.

10. *Іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну, статус біженця надається:*

- а) органами місцевого самоврядування;
- б) підрозділами з питань національностей та міграції Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської, Севастопольської міських держадміністрацій;
- в) органами виконавчої влади;
- г) СБУ;
- д) Державною прикордонною службою.

11. *В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців та осіб без громадянства:*

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- б) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;
- в) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- г) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- д) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3.

12. *В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців та осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні:*

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3;
- б) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- в) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;
- г) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- д) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання.

13. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- б) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3;
- в) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- г) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- д) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;

14. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців та осіб без громадянства, які навчаються у навчальних закладах України не менш як протягом одного року за:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 3;
- б) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- в) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- г) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- д) за паспортним документом без візи, якщо термін перебування їх в Україні не перевищує 90 днів з дати в'їзду.

15. В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися для іноземців за:

- а) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- б) за паспортним документом без візи, якщо термін перебування їх в Україні не перевищує 90 днів з дати в'їзду;
- в) за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 2 про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- г) за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- д) за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон.

16. «Перебування в Україні в межах визначеного у проїзному квитку часу, а у разі відсутності квитка - терміну, фактично необхідного для перетинання території України на відповідному виді транспорту» це:

- а) терміновий проїзд;
- б) туристичний проїзд;
- в) транзитний проїзд;
- г) проїзд; - замінити

д) фактичний проїзд.

17. Особа позбавляється статусу біженця або додаткового захисту, якщо вона займається діяльністю:

- а) укладає договір купівлі-продажу нерухомої власності
- б) що становить загрозу національній безпеці, громадському порядку, здоров'ю населення України
- в) влаштовується на роботу
- г) правильної відповіді не має
- д) вчиняє умисне вбивство.

18. Рішення про відмову в прийнятті заяви про визнання біженцем можуть бути оскаржені протягом:

- а) семи святкових днів
- б) п'яти робочих днів
- в) десяти календарних днів
- г) одного місяця
- д) шести місяців.

17. Внутрішньо переміщеними особами є:

- а) громадяни України;
- б) іноземці;
- в) біженці;
- г) особи без громадянства;
- д) громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах.

18. Адресою покинутого місця проживання внутрішньо переміщеної особи є:

- а) адреса місця проживання особи;
- б) адреса місця перебування особи;
- в) адреса;
- г) адреса тимчасового знаходження особи;
- д) адреса місця притулку особи.

19. Факт внутрішнього переміщення підтверджується:

- а) паспортом;
- б) довідкою;
- в) посвідкою;
- г) реєстрацією;
- д) документом.

22. Вимушена міграція — це:

- а) примусове переселення, вигнання чи висилка з постійного місця проживання або з держави окремих осіб чи народів. Застосовується як засіб карного чи адміністративного покарання;
- б) рішення, що надає право іноземцям та особам без громадянства на імміграцію;
- в) щорічна міграція на період певного сезону (як правило, для збирання врожаю сільськогосподарських культур) з подальшим поверненням на батьківщину;
- г) зворотний вплив з країни фізичних осіб, які прибули туди в результаті імміграції;
- д) переміщення особи, що супроводжується перетинанням державного чи внутрішнього кордону, у зв'язку з учиненням щодо неї або членів її сім'ї насилля чи переслідування в будь-якій формі або реальною можливістю піддатися насиллю чи переслідуванню.

23. Наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі дозвіл, необхідний для в'їзду іноземця та особи без громадянства на постійне місце проживання в Україну — це:

- а) квота міграції;
- б) паспорт;
- в) дозвіл на імміграцію;
- г) довгострокова віза;
- д) документ, що посвідчує право особи на тимчасове проживання на території України.

24. Проїзд громадян третьої країни через територію країни називають:

- а) транзитним;
- б) циклічним;
- в) постійним;
- г) маятниковим;
- д) тимчасовим.

25. Біженець — це:

- а) іноземець чи особа без громадянства, який отримав дозвіл на імміграцію і прибув в Україну на постійне проживання, або, перебуваючи в Україні на законних підставах, отримав дозвіл на імміграцію і залишився в Україні на постійне проживання;
- б) особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської

належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань;

в) іноземці та особи без громадянства, які масово вимушені шукати захисту в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження;

г) визнання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, іноземця або особи без громадянства біженцем;

д) інші особи, які перебувають під їх опікою чи піклуванням, як це визначається національним законодавством і звичаями відповідної країни.

26. Вимушена чи добровільна зміна місця проживання людей (емігрантів, переселенців), переселення зі своєї батьківщини, країни, де вони народилися і вирости в інші країни глобального суспільства з економічних, політичних або релігійних причин — це:

а) еміграція;

б) імміграція;

в) міграція;

г) транзитний проїзд;

д) реадмісія.

27. Функція міграції, пов'язана зі зміною розміщення продуктивних сил між окремими територіями країни, в тому числі природними зонами, районами, різними типами сільських і міських поселень, формуванням відповідного співвідношення між попитом і пропозицією робочої сили, називається:

а) прискорююча;

б) перерозподільча;

в) селективна;

г) нормативна;

д) правоохоронна.

28. Тимчасові міграції поділяються на:

а) маятникові, циклічні, епізодичні.

в) постійні, епізодичні;

в) циклічні, сезонні;

г) організаційні та епізодичні;

д) постійні та тимчасові.

29. Напівлегальні міграції характеризуються тим, що:

а) мігранти перетинають міжнародні кордони на законних підставах, тобто мають візу на в'їзд на певний термін або, перебуваючи в інших країнах, про-

довжили термін її дії;

б) мігранти покидають країни постійного проживання, перетинають кордони держав без офіційного дозволу, тобто без візи на в'їзд;

в) мігранти, прибувають до країни на законних підставах, але через певний час з різних причин відмовляються виїхати до своєї батьківщини і залишаються у країні перебування;

г) супроводжується перетинанням державного кордону, у зв'язку з учиненням щодо неї або членів її сім'ї насилля чи переслідування в будь-якій формі або реальною можливістю піддатися насиллю чи переслідуванню;

д) міграція значною мірою впливає на формування, функціонування й розвиток ринку праці.

30. *Гранична кількість іноземців та осіб без громадянства, яким передбачено надати дозвіл на імміграцію протягом календарного року — це:*

а) сальдо міграції;

б) кількість мігрантів;

в) квота імміграції

г) квота еміграції

д) кількість емігрантів.

Перелік нормативних актів України до вивчення теми

1. Конвенція про статус біженців. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011

2. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146.

3. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-18. *Відомості Верховної Ради* . 2015. № 1. Ст. 1.

4. Про затвердження норм харчування іноземців та осіб без громадянства, що розміщуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, пунктах тимчасового розміщення біженців Державної міграційної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 № 144. *Офіційний Вісник України*. 2015. № 26. Ст. 758.

5. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 № 751. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 165.

6. Про затвердження Порядку оформлення, виготовлення і видачі посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання і технічного опису їх бланків та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2002 № 1983: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2012 № 251. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 75.

7. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 № 150. *Офіційний Вісник України*. 2012. № 17. Ст. 612.

8. Про облік внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 81. Ст. 2296.

Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179.

9. Про схвалення Концепції створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1428-р. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 4. Ст. 245.

10. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.

ВІДПОВІДІ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тема 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД І СИСТЕМА МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА

1) а; 2) а; 3) б; 4) д; 5) г; 6) в; 7) а; 8) г; 9) д; 10) д; 11) д; 12) в; 13) д; 14) а; 15) г; 16) а; 17) а; 18) г; 19) б; 20) а; 21) г; 22) а; 23) б; 24) д; 25) д; 26) д; 27) д; 28) д; 29) г; 30) б.

ТЕМА 2. МІГРАЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН. ДЖЕРЕЛА МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

1) г; 2) г; 3) в; 4) а; 5) д; 6) д; 7) д; 8) а; 9) б; 10) а; 11) б; 12) г; 13) а; 14) д; 15) д; 16) в; 17) а; 18) в; 19) г; 20) а; 21) а; 22) а; 23) а; 24) в; 25) а; 26) а; 27) д; 28) в; 29) а; 30) д.

ТЕМА 3. ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ МІГРАЦІЇ ТА МІГРАНТИВ

1) а; 2) в; 3) б; 4) б; 5) а; 6) г; 7) г; 8) а; 9) г; 10) б; 11) б; 12) г; 13) в; 14) а; 15) а; 16) г; 17) д; 18) б; 19) а; 20) а; 21) д; 22) в; 23) а; 24) б; 25) а; 26) б; 27) в; 28) в; 29) в; 30) б.

ТЕМА 4. ІНСТИТУТ ЕМІГРАЦІЇ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

1) а; 2) г; 3) б; 4) а; 5) в; 6) г; 7) а; 8) б; 9) в; 10) а; 11) в; 12) б; 13) а; 14) г; 15) в; 16) г; 17) а; 18) в; 19) г; 20) б; 21) а; 22) б; 23) а; 24) в; 25) г; 26) г; 27) а; 28) а; 29) а; 30) г.

ТЕМА 5. ІНСТИТУТ ІММІГРАЦІЇ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ

1) д; 2) а; 3) б; 4) в; 5) д; 6) а; 7) б; 8) в; 9) г; 10) д; 11) а; 12) б; 13) в; 14) г; 15) д; 16) а; 17) б; 18) в; 19) г; 20) д; 21) а; 22) б; 23) в; 24) г; 25) д; 26) а; 27) б; 28) в; 29) г; 30) а.

**ТЕМА 6. ІНСТИТУТ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ ТЕРИТОРІЄЮ
УКРАЇНИ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ**

1) д; 2) б; 3) а; 4) д; 5) а; 6) а; 7) в; 8) б; 9) а; 10) в; 11) а; 12) г; 13) б; 14) а;
15) а; 16) в; 17) б; 18) д; 19) а; 20) а; 21) д; 22) в; 23) а; 24) б; 25) а; 26) б; 27) в;
28) в; 29) в; 30) б.

**ТЕМА 7. МІСЦЕ ІНСТИТУТУ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ В
МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ**

1) б; 2) а; 3) г; 4) д; 5) в; 6) в; 7) г; 8) а; 9) г; 10) г; 11) г; 12) в; 13) г; 14) в;
15) а; 16) а; 17) г; 18) д; 19) б; 20) а; 21) а; 22) б; 23) в; 24) б; 25) а; 26) д; 27) д;
28) в; 29) б; 30) г.

**ТЕМА 8. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ
МІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

1) а; 2) а; 3) в; 4) а; 5) б; 6) а; 7) в; 8) б; 9) а; 10) в; 11) а; 12) г; 13) б; 14) а;
15) а; 16) в; 17) б; 18) д; 19) а; 20) а; 21) д; 22) в; 23) а; 24) б; 25) а; 26) б; 27) в;
28) в; 29) в; 30) б.

**ТЕМА 9. ІНСТИТУТ ПРИТУЛКУ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ
УКРАЇНИ. БІЖЕНЦІ. ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ**

1) б; 2) а; 3) б; 4) в; 5) в; 6) в; 7) б; 8) а; 9) г; 10) а; 11) б; 12) в; 13) в; 14) г;
15) а; 16) а; 17) б; 18) б; 19) д; 20) а; 21) б; 22) б; 23) б; 24) г; 25) в; 26) д; 27) в;
28) а; 29) г; 30) г.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Підготовка до семінарських занять допомагає глибше вивчити основні теми дисципліни «Міграційне право», оволодіти вмінням самостійно працювати з Конституцією України, законами, іншими нормативно-правовими актами та спеціалізованою літературою.

Самостійна робота здійснюється у таких формах:

- виконання домашніх завдань;
- складання схем, таблиць з тем курсу «Міграційне право»;
- підготовка наукових доповідей та рефератів з тем, зазначених в програмі курсу;
- складання процесуальних документів;
- робота як з нормативними актами внутрішнього законодавства, так і з міжнародними актами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та іншими міжнародними актами, а також тлумачення їх відповідно до конкретних обставин;
- доопрацювання матеріалів лекції шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання нормативно-правових актів;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової спеціалізованої літератури;
- складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення.

Підготовка до семінарських занять передбачає вирішення ситуаційних задач з відповідної теми. Вирішення ситуаційних задач передбачає ретельне вивчення всіх питань семінарського заняття, ознайомлення з рекомендованою літературою, опрацювання та детальний аналіз нормативних джерел з відповідної теми.

Розглядаючи конкретне завдання, необхідно дослідити всі обставини казусу і чітко відповісти на поставлені після завдання питання. Відповіді мають носити розширений та обґрунтований характер, обов'язково із посиланням на норми того чи іншого нормативного акту, а також на монографічне або навчально-методичне джерело, яке використовувалося.

Складаючи схеми чи таблиці, необхідно ознайомитися зі всіма матеріалами відповідної теми, опрацювати нормативно-правові акти та іншу спеціалізовану літературу. Виклад матеріалу в схемах та таблицях повинен бути стислим, максимально інформованим. Текстову інформацію, що подано в схемах та таблицях, потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних чи стилістичних помилок. Схеми, таблиці мають бути подані на електронному носії та у роздрукованому вигляді. Усі схеми повинні бути підписані і обов'язково сформовані в окрему папку.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Однією з форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи є індивідуальна робота студентів.

Індивідуальна робота студентів з дисципліни «Міграційне право» може включати:

- написання наукових статей та тез наукових доповідей;
- участь у студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах, наукових засіданнях, науково-практичних семінарах, колоквиумах тощо;
- участь у роботі студентського наукового гуртка з конституційного права України;
- анотацію прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз конституційного законодавства України;
- розробка мультимедійних презентацій у вигляді спеціально підготовленого слайд-шоу, де матеріал подається у вигляді схем, діаграм, статистичних даних тощо;
- написання наукових доповідей, рефератів та їх презентація на семінарських заняттях.

Вибір видів індивідуальної роботи здійснюється студентом за власними інтересами та попереднім узгодженням з викладачем. Тематику та форму індивідуальної роботи студент отримує на початку навчального року і здає роботу у визначені строки. Організацію, контроль та оцінювання якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює науковий керівник. Індивідуальна робота подається на кафедру для перевірки до початку екзаменаційної сесії.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ МОДУЛЬНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Принципи і види контролю знань студентів з дисципліни «Міграційне право»

Контроль знань є складовою багатогранного навчального процесу в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ і являє собою організацію зворотного зв'язку як засобу управління навчально-виховним процесом.

Показники контролю знань студентів – основа для судження про результаті навчання та для вирішення таких питань, як ступінь опанування навчальної програми, переведення на наступний курс.

Результати контролю знань слугують основним показником, за яким оцінюється робота окремого студента, академічної групи, курсу, факультету в цілому, а також робота викладача.

За умови вірної організації контроль знань слугує і навчальним, виховним, організаційним, розвиваючим, методичним та іншим цілям.

Контроль знань ґрунтується на таких основних **принципах**:

- перевірка й оцінка знань студентів мають відображати рівень засвоєння знань та стимулювати студентів до досягнення нових успіхів;
- перевірка й оцінювання знань мають проводитися систематично, планово, у нерозривному зв'язку з усім процесом навчання; послідовно з поступовим ускладненням завдань, змісту й методики;
- перевірка й оцінювання знань здійснюються з урахуванням індивідуальних особливостей і особистих успіхів кожного окремого студента;
- диференціація оцінок має здійснюватися за заздалегідь визначеними об'єктивними критеріями;
- оцінка знань студента повинна відповідати істинній якості та кількості засвоєних знань, умінь і навичок.

Контроль знань з дисципліни «Міграційне право», що викладається на кафедрі загальноправових дисциплін складається з двох блоків планових заходів:

- 1) модульний контроль знань студентів;
- 2) підсумковий контроль знань студентів.

Оцінювання модульного контролю студента

Модульний контроль знань студента є невід'ємною частиною всього навчального процесу й засобом виявлення ступеня засвоєння студентом програмного матеріалу. Модульний контроль роботи студента впродовж семестру має:

- допомагати студентові в організації його роботи;
- привчати студента до систематичного опрацювання матеріалу й підготовки до сприйняття наступних тем із програми дисципліни;
- виявити ступінь відповідальності студента та його ставлення до роботи, причини, що перешкоджають виконувати навчальну програму;
- стимулювати активність та інтерес студента у вивченні дисципліни;
- виявити обсяг, глибину та якість сприйняття студентом матеріалу, який вивчається;
- визначити прогалини в знаннях та способи їх усунення;
- виявити рівень опанування навичками самостійної роботи.

Оцінювання модульного контролю студента в семестрі проводиться за двома основними **напрямами (об'єктами контролю)**:

- 1) систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
- 2) виконання завдань для самостійного опрацювання.

Підсумковий контроль знань студентів

Підсумковий контроль знань студентів охоплює результати оцінювання модульного контролю та екзамен. **Метою підсумкового контролю** знань є визначення дійсного рівня та змісту знань студентів з конкретної дисципліни за обсягом, якістю, глибиною та вмінням застосовувати одержані знання у практичній діяльності відповідно до моделі конкретного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Підсумковий контроль знань з цієї дисципліни проводиться у формі екзамену. Питання до екзамену є вузловими, узагальненими, комплексними, потребують творчого підходу під час побудови відповіді та вміння синтезувати отримані знання.

Питання до екзамену відбираються в межах програмних питань, що становлять зміст навчальної дисципліни. Програмні питання доводяться до студентів на початку навчального семестру.

Передумовою для успішного складання екзамену з дисципліни є поточна робота протягом семестру.

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «Міграційне право»

1. Загальні положення

1.1. Положення про рейтингову систему оцінювання успішності навчання (далі – РСО), які встановлюють особливості рейтингу з кредитних модулів, методику його розрахунку та принципи використання, розробляється, обговорюється й ухвалюється до початку семестру, в якому вивчається дисципліна «Міграційне право», на початку навчального року доводиться до студентів і протягом навчального року залишаються незмінними.

1.2. В основу РСО покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність студентів у процесі навчання.

Метою рейтингової системи оцінювання є:

- інтенсифікація навчального процесу та підвищення якості підготовки фахівців;
- підвищення мотивації студентів до активного, свідомого навчання, систематичної самостійної роботи протягом семестру та відповідальності за результати навчальної діяльності;
- встановлення постійного зворотного зв'язку з кожним студентом та своєчасне коригування його навчальної діяльності;
- забезпечення змагальності та здорової конкуренції в навчанні;
- підвищення об'єктивності оцінювання рівня підготовки студентів;
- зменшення психологічних, емоційних і фізичних перевантажень у період екзаменаційних сесій.

1.3. Положення про РСО є додатком до робочої навчальної програми дисципліни «Міграційне право».

1.4. Основою для розробки РСО є розподіл аудиторного часу на певні види навчальних занять, які заплановані в робочих навчальних планах, модульні контролі, індивідуальні завдання тощо.

2. Система оцінювання

2.1. У Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ встановлюється єдина максимальна сума балів – **100 балів**. Тобто, це максимально можлива сума балів за всі види робіт з даного модуля: семінарські, практичні та інші заняття; контрольні роботи; самостійне вивчення першоджерел, тем і розділів; робота за індивідуальним планом; колоквиуми, написання тез тощо.

2.2. Оцінка всіх модульних завдань визначається на основі розроблених кафедрою загальноправових дисциплін критеріїв. Складова модульного контролю має бути не більше 40 балів.

2.3. Встановлюються максимальні суми балів за виконання: завдань, ви-

конаних у рамках аудиторних занять, – 30 балів, самостійної роботи, виконання індивідуальних завдань – 30 балів, завдань, винесених на модульний контроль, – 40 балів.

2.4. Студентам, які повністю виконали навчальний план, позитивно атестовані з дисципліни «Міграційне право» за результатами модульних контролів (отримали 60 балів і вище) на останньому тижні теоретичного навчання за їх згодою в заліково-екзаменаційній відомості проставляється рейтинговий бал і відповідна оцінка за 4-х бальною шкалою.

2.5. За бажанням студент може скласти підсумковий екзамен з метою підвищення оцінки, отриманої за результатами модульних контролів. Складає екзаменаційного контролю має бути не більше 40 балів.

2.6. Викладач зобов'язаний розробити конкретний перелік робіт, які зобов'язаний виконати студент, та критерії їх оцінки (чіткі критерії оцінювання модулів, самостійної роботи, індивідуального завдання, контрольної роботи і т.п.) та довести їх до відома студентів на початку вивчення дисципліни «Міграційне право».

2.7. Під час контролю систематичності та активності роботи студентів оцінці можуть підлягати: відвідування семінарських і практичних занять, активність та рівень знань при обговоренні питань семінарів, результати виконання лабораторних робіт, проведення розрахунків, завдання для самостійного вивчення, підготовка рефератів та їх презентація, участь у студентських конференціях, гуртках, наукових конкурсах та олімпіадах, інші форми робіт.

2.8. Кафедра загальноправових дисциплін і викладачі можуть встановлювати заохочувальні бали за активну участь в обговоренні навчального матеріалу, творче виконання завдань, за додаткову індивідуальну роботу, яка сприяє поглибленому вивченню курсу «Міграційне право» (написання і захист реферату, огляд літератури, участь у науковій роботі, публікації статей, олімпіадах, конференціях, виставках, заявках на винаходи тощо), а також вилучати бали за пропуски занять, несвоєчасне виконання завдань тощо. Слід однак мати на увазі, що під час додаткового нарахування балів їх загальна сума не повинна перевищувати максимально допустиме значення.

3. Переведення значення рейтингових оцінок з кредитного модуля в ECTS та традиційні оцінки

3.1. Встановлюється порядок перерахунку рейтингових показників 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну бальну шкалу та європейську шкалу ECTS:

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	90–100
BC	Добре	75–89
DE	Задовільно	60–74
FX	незадовільно з можливістю повторного складання	35–59
F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1–34

FX означає: «незадовільно» – необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного складання;

F означає: «незадовільно» – необхідна значна подальша робота.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
(ЕКЗАМЕНУ)
З КУРСУ «Міграційне право»**

Залік є остаточною формою контролю з навчальної дисципліни «Міграційне право», засобом виявлення і оцінки результатів навчального процесу.

Мета заліку полягає у завершенні курсу вивчення «Міграційне право», оцінити рівень отриманих студентами знань.

Критерії оцінювання:

«Відмінно» – якщо студент глибоко у повному обсязі засвоїв програмний матеріал; вичерпно та послідовно, грамотно й логічно його висловлює; вільно володіє понятійним апаратом з навчальної дисципліни; виявляє вміння самостійно узагальнювати та висловлювати матеріал, не допускаючи помилок.

«Добре» – якщо студент твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті висловлює його, не допускає важливих неточностей у відповіді на запитання; має незначні зауваження під час надання відповідей.

«Задовільно» – якщо студент засвоїв основний матеріал, але не знає окремих подробиць, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу та вагається при виконанні завдань, не вміє обґрунтовувати власні судження та наводити власні приклади.

«Незадовільно» – якщо студент не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, з великими труднощами відповідає на питання, не володіє понятійним апаратом з курсу.

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Загальне поняття міграційного права України, предмет курсу, його структура.
2. Поняття “правовий статус”. Співвідношення понять “правовий статус” і “правове положення”. Своєрідність правового статусу іноземців та осіб без громадянства. Конкуруюча юрисдикція.
3. Місце міграційного права України в системі національного права України.
4. Правові джерела, що визначають правовий статус і правила перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні.
5. Поняття, предмет і метод міграційного права в Україні.
6. Конституційні засади правового статусу іноземців та осіб без громадянства.
7. Система міграційного права України.
8. Закон України “Про правовий статус іноземців”.
9. Поняття і характеристика міграційно-правових відносин.
10. Реторсія.
11. Інститути міграційного права України.
12. Юридичні підстави зміни правового статусу іноземців та осіб без громадянства у процесі міграції Суб’єкти та об’єкти міграційного права України.
13. Віза — дозвіл (рішення) на в’їзд до України, транзитний проїзд через її територію і виїзд з території України.
14. Джерела міграційного права України: поняття, система, види.
15. Порядок оформлення візових документів.
16. Конституція України — основне джерело міграційного права України.
17. Поширення національного режиму на іноземців та осіб без громадянства у питаннях юридичної відповідальності.
18. Наука міграційного права України.
19. Норми міжнародного права та внутрішньодержавного законодавства про привілеї та імунітети, що надаються співробітникам дипломатичних представництв та працівникам консульських установ іноземних держав, від юрисдикції України.
20. Міграційне право України як навчальна дисципліна.
21. Порядок видворення іноземців та осіб без громадянства за межі України.
22. Поняття та значення міграції.
23. Інститут трудової міграції в міграційному праві України.
24. Класифікація міграції.
25. Інститут притулку, його юридична сутність.
26. Поняття “мігрант”, види мігрантів.

27. Співвідношення понять “притулок” і “статус біженця”.
28. Міграційні процеси. Конституційні основи регулювання міграційними процесами.
29. Види притулку. Їх зародження та розвиток у різні періоди історії.
30. Імплементация міграційно-правових норм міжнародного права у внутрішнє законодавство України.
31. Міжнародне та національне право України про притулок.
32. Міжнародні організації у сфері міграції.
33. Принцип заборони вислання та видачі (non refoulement) як основний зміст притулку.
34. Міжнародно-правові гарантії захисту прав мігрантів.
35. Особи, переміщені всередині країни.
36. Документи, що дають право на перетин державного кордону України та посвідчують особу.
37. Законодавство України про інститут спеціального притулку.
38. Інститут еміграції в міграційному праві України.
39. Поняття “біженець”, його визначення.
40. Порядок перетину державного кордону України.
41. Особливості правового статусу біженців.
42. Закон України “Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України”
43. Закон України “Про біженців”.
44. Інститут імміграції в міграційному праві України.
45. Особливості реалізації механізму надання, втрати та позбавлення статусу біженця в Україні.
46. Закон України “Про імміграцію”.
47. Інститут видачі (екстрадиції) фізичних осіб в міграційному праві України.
48. Правовий статус іммігрантів в Україні.
49. Умови та порядок видачі фізичних осіб відповідно до законодавства України.
50. Відповідальність іммігрантів за порушення законодавства України.
51. Інститут репатріації в міграційному праві України.
52. Інститут свободи пересування територією України людини і громадянина в міграційному праві України.
53. Поняття “репресовані особи”.
54. Реєстрація фізичних осіб за місцем проживання.
55. Закон України “Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні”.
56. Конституційно-правові та законодавчі підстави обмеження права на еміграцію, права на імміграцію і права на переміщення територією України та юридична відповідальність.

57. Правовий статус репресованих осіб.
58. Місце інституту громадянства в міграційному праві України.
59. Поняття і зміст поняття “раніше депортовані народи”.
60. Повноваження та діяльність Державної міграційної служби.
61. Шангенська угода.
62. Міграційне законодавство Європи.
63. Особливості врегулювання проблем трудової міграції.
64. Маастрихтська угода.
65. Захист біженців у Західній Європі.

Навчальне видання

**Грицай Ірина Олегівна
Тарасенко Юлія Миколаївна**

МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО

*Методичні рекомендації
для самостійної та індивідуальної роботи*

*За загальною редакцією
кандидата юридичних наук, доцента
І.О. Грицай*

Редактор, оригінал-макет, дизайн –
А.В. Самотуга

Підп. до друку 21.08.2018. Формат 60x84/16. Друк – RISO.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 6,25. Обл.-вид. арк. 6,50. Тираж – 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59
Свідоцтво про внесення до державного реєстру ДК № 6054 від 28.02.2018